

Pedagogisch Beleids-/werkplan

Kinderopvang 't Ketelhuisje

Kinderopvang 't Ketelhuisje
Thermionpark 30
6663 MM Lent

Houder Koetshuisje BV

Versie: november 2024

Inhoudsopgave

Vooraf	3
1. Missie en Visie	4
Inleiding	4
Ontwikkeling	5
Ontwikkelingsopgaven	5
Opvoedingsopgaven	6
De opgavenbenadering	6
2. De Praktijk	9
Groepen	9
Dagindeling	11
Inzet van pedagogisch professionals (beroepskracht kind ratio)	12
Pedagogisch professionals, stagiaires en vrijwilligers	14
Pedagogisch Beleidsprofessional-/Coach	17
Activiteiten en spelaanbod	19
De werkwijze	22
De rijke speel-leeromgeving	25
Voeding	26
Oudercontact	27
Kennismaking en aanmelding	27
Contact tussen ouder /verzorger en pedagogisch professional	27
Wenbeleid	27
Mentorschap	28
Bijzonderheden in de ontwikkeling	28
Overige contactmomenten	28
Openingstijden en extra dagdelen	29
Ouderbetrokkenheid	29
Babybeleid	29
BOinK	30
Klachtenregeling	30
Vertrouwenspersoon	30
3. Overige zaken	32
Klachtenovereenkomst	32
Kwaliteit en toezicht door GGD	32
Professionals op 't Ketelhuisje	32
Plaatsingsprocedure	32
Beleid veiligheid en gezondheid	33
Meldcode kindermishandeling	33
Privacy	33
Folder van 't Ketelhuisje	33
Huisregels 't Ketelhuisje	33
Tot Slot	34
Literatuuropgave	34

Vooraf

Weet je wat 't Ketelhuisje wil....

Als je weet dat je de belevenissen uit je jeugd je hele leven met je meeneemt, dan snap jij wel waarom wij graag willen dat jij zoveel mogelijk leuke dingen beleeft. Met vertrouwde leuke mensen om je heen en elke dag iets nieuws.

Nieuwe indrukken, nieuwe uitdagingen, nieuwe belevenissen. Avonturen waar je ook nog wat van leert. En die je helpen om je te ontwikkelen tot....tja, tot wat jij maar wilt.

Wij zorgen voor de ervaringen waar je op kunt voortbouwen en de herinneringen waar je de rest van je leven met plezier op terugkijkt. Dat doet 't Ketelhuisje op een andere en heel bijzondere manier. Dat leggen we jullie graag precies uit, maar veel beter kun je het natuurlijk zelf ontdekken.

Bij 't Ketelhuisje schrijven we samen de eerste hoofdstukken van jouw levensverhaal. Dat is wat we je willen meegeven. Jij vertelt het, wij luisteren en helpen je verder op weg!

Team 't Ketelhuisje

't Ketelhuisje is gevestigd in een prachtig pand aan het Thermionpark in Lent. De locatie biedt dagopvang voor kinderen voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar.

Kinderopvang is een vertrouwenszaak. Wie de kinderopvang professioneel uitbesteedt, moet erop kunnen vertrouwen dat het goed is. Kinderopvang is mede bepalend voor de ontwikkeling van kinderen. Goede kinderopvang is van invloed op het gedrag, de ervaringen en op de algehele ontwikkeling van kinderen.

Dit pedagogisch beleids-/werkplan beschrijft ons aanbod en onze aanpak. Het dient ter oriëntatie voor ouders en fungeert als leidraad en houvast voor het dagelijks handelen op 't Ketelhuisje. Vanuit onze missie en visie staat beschreven waarom bepaalde beleidskeuzes gemaakt zijn, wat de betekenis hiervan is voor onze werkwijze en hoe de wettelijke eisen en beleidsregels uit de Wet kinderopvang ingebed zijn in de praktijk.

Ter bevordering van de leesbaarheid zijn in dit beleidsplan bepaalde woorden vereenvoudigd weergegeven. Hieronder volgt een verklaring van enkele veelgebruikte termen:

Met de term kinderopvang wordt bedoeld: kinderopvang en buitenschoolse opvang

Waar pedagogisch professional staat, kan dit zijn een mannelijke of vrouwelijke kinderopvangleid(st)er van een groep kinderen in de kinderopvang

Met ouders wordt bedoeld: ouder(s) of verzorger(s) van het kind

Wk of Wet kinderopvang staat voor: de Wet op de Kinderopvang, in werking getreden op 01-01-2005 (en of navolgende wetgeving zoals de wet IKK).

1. Missie en Visie

Inleiding

Ten grondslag aan de kinderopvang op 't Ketelhuisje ligt onze missie:

'Het bieden van plezierige kinderopvang aan kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar in een kleinschalige en tegelijkertijd ruime en natuurlijke omgeving waarbinnen fysieke en psychosociale ruimte voor de ontwikkeling van het kind centraal staat'.

Wij laten zien dat kinderopvang niet alleen zozeer noodzaak is maar veeleer juist goed is voor kinderen! Het kind komt op vroege leeftijd op speelse wijze in contact met andere kinderen in een andere omgeving met andere (speel)materialen. Dit heeft een positieve uitwerking op de algehele ontwikkeling van het kind. Denk dan aan sociale en communicatieve vaardigheden, taalontwikkeling en motorische ontwikkeling. Zo hoopt 't Ketelhuisje bij te dragen aan de ontwikkeling van het kind tot een zelfredzaam, verantwoordelijk en evenwichtig individu dat in staat is een zinvolle invulling te geven aan zijn bestaan in een duurzame en leefbare samenleving.

Een kinderbrein is nog lang niet af. Het ontwikkelt zich in interactie met de omgeving. Bij 't Ketelhuisje wordt een unieke pedagogische visie aangeboden. Ruimtes en activiteiten zijn afgestemd op de leerbehoefte van kinderen. Kleinschalig, mooie ruimtes en materialen en geweldige pedagogische professionals. Wij werken vanuit vier opvoedkundige principes. Principes die, bij elkaar, een rijke speel-leeromgeving vormen voor de kinderen die het kind omhult, stimuleert en veiligheid biedt:

1. De invloed van de pedagogische beroepskracht; zoals de taal en interacties met de kinderen;
2. De invloed van de huiselijke omgeving; zoals de mogelijkheid om imitatiegedrag en het aanleren van regels voor sociaal gedrag;
3. De invloed van de rustomgeving; zoals slapen, ontspannen, maar ook gezonde voeding, muziek- en kunstervaringen;
4. De invloed van de activiteiten omgeving; zoals de ontdekking van de materiële wereld, spelletjes doen of het ontdekkend lezen en rekenen.

In tegenstelling tot de klassieke kinderopvang zijn de ruimtes bij 't Ketelhuisje niet ingericht als groepslokalen, maar is aan elke ruimte een specifieke functie toebedeeld; een functionele indeling, volgens de verschillende type leeromgevingen. Elk kind kan van elke ruimte (ook de buitenruimtes) gebruik maken en daar de passende invloeden' ontmoeten. In elke ruimte is er een pedagogisch professional in zicht- of gehoorafstand voor de kinderen.

De begrippen 'ontwikkeling' en 'ruimte' vormen de pijlers van ons pedagogisch handelen. Het uitgangspunt is dat de vroege ontwikkeling van het kind van essentieel belang is voor zijn of haar latere functioneren en welzijn: gebeurtenissen, ervaringen of andere belevenissen op jonge leeftijd kunnen van grote invloed zijn op de ontwikkeling van het kind op latere leeftijd en het functioneren en welbevinden als volwassene.

't Ketelhuisje draagt, in aanvulling op de opvoeding thuis, bij aan de ontwikkeling van het individuele kind door het bieden van ruimte, ondersteuning, hulp en stimulans ter vervulling van zijn ontwikkelingsopgaven. Een optimale ontwikkeling betekent dat het individuele kind op kan groeien tot een zelfredzaam, verantwoordelijk en evenwichtig individu.

De term 'optimaal' moet in dit verband worden begrepen als 'zo goed mogelijk' en verschilt hiermee uiteraard per kind, afhankelijk van verschillende factoren zoals aanleg, mogelijkheden, omgevingsfactoren en geboden kansen. Elk kind zal op een eigen manier en in een eigen tempo een optimale vervulling van zijn ontwikkelingsopgaven nastreven.

De term 'ruimte' beslaat zowel de fysieke als de psychosociale ruimte welke het kind geboden krijgt. De fysieke ruimte is de zichtbare, tastbare ruimte waarin het kind speelt, slaapt, plezier maakt, knutselt of beweegt. De psychosociale ruimte bestaat hieruit dat een kind de mogelijkheid en stimulans krijgt om te ontdekken, om vriendjes en vriendinnetjes te maken, om plezier te maken en daarbij te leren en te ontwikkelen, zowel individueel als in interactie met anderen.

De Wet kinderopvang stelt als norm dat een kindercentrum 'verantwoorde kinderopvang' biedt. Kinderopvang moet bijdragen aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving. Een goede en gezonde ontwikkeling houdt in dat het kind voldoende mogelijkheden en ruimte krijgt om persoonlijke en sociale competenties en een goed besef van normen en waarden te ontwikkelen.

't Ketelhuisje biedt verantwoorde kinderopvang middels ruimte in kleinschaligheid. Aan kinderen wordt in een ruime en natuurlijke omgeving de mogelijkheid geboden om allerlei vaardigheden te leren ontdekken en ontplooiën. De kleinschaligheid staat garant voor persoonlijke aandacht voor elk kind en positieve interactie en stimulans door de pedagogisch professional. Hoe dit dat in onze dagelijkse praktijk vorm krijgt, staat beschreven in het volgende hoofdstuk van dit pedagogisch beleidsplan.

Ontwikkeling

Ontwikkeling is een belangrijk aspect in de opvoeding en verzorging. Ontwikkeling is het resultaat van twee drijvende krachten: het kind zelf als actief wezen met eigen initiatieven en behoeften en de sociale omgeving waarin het kind culturele inhouden en technieken van volwassenen overneemt. De interactie van een kind met de dingen en de mensen in de omgeving bepaalt de ontwikkeling.

Ontwikkeling beslaat een aantal gebieden die een samenhangend geheel vormen, zoals de sociale, emotionele, cognitieve, motorische en creatieve ontwikkeling. In dit pedagogisch beleidsplan wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de psychosociale ontwikkeling en anderzijds de fysieke ontwikkeling.

De psychosociale ontwikkeling omvat de sociale, emotionele, cognitieve, creatieve, taal- en persoonlijkheidsontwikkeling; kortom alle gebieden van de ontwikkeling die te maken hebben met psychische en sociale factoren. De fysieke ontwikkeling omvat alles op lichamelijk gebied, zoals de motorische ontwikkeling.

De psychosociale ontwikkeling en de lichamelijke ontwikkeling zijn niet los van elkaar te zien. Zo is voor de creatieve ontwikkeling naast een goede oog-handcoördinatie (fysiek) ook een creatief denkvermogen (psychisch) van belang. Dit laat de onderlinge afhankelijkheid zien tussen de psychosociale en de lichamelijke ontwikkeling: ontwikkeling op het ene gebied is van invloed op het andere. Een kind met een goede motoriek, dat vertrouwt op z'n eigen lichaam zal zelfvertrouwen hebben en gemakkelijk contact leggen met andere kinderen.

Ontwikkelingsopgaven

Ieder kind moet in zijn of haar ontwikkeling om leren gaan met een aantal opgaven die van belang zijn voor de ontwikkeling: de ontwikkelingsopgaven. Uitgangspunt hierbij is dat, wanneer het kind er niet in slaagt aan de eisen van een bepaalde opgave te voldoen, dit de kans op latere problemen in het functioneren van het kind verhoogt. Het tijdstip waarop een opgave voor het eerst voor een kind interessant wordt, wordt in een specifieke leeftijdperiode gelokaliseerd.

In de pedagogiek wordt veelal de volgende indeling aangehouden

Tabel 1: Ontwikkelingsopgaven

	PERIODE	LEEFTIJD	ONTWIKKELINGSOPGAVE
I	Baby/peuter	0-2 jaar	Fysiologische zelfregulatie Veilige gehechtheid Exploratie Autonomie Individuatie
II	Peuter/kleuter	2-4 jaar	Representatieve vaardigheden Omgaan met leeftijdgenoten Internaliseren van maatschappelijke eisen Seksueel-identificatie

Baby / peuter

In het eerste levensjaar is het voor de baby belangrijk om evenwicht te bereiken op het lichamelijk vlak. Hierbij gaat het om een evenwicht tussen gevoelens als welbehagen en onlust, spanning en ontspanning. Met andere woorden: het gaat om een evenwichtige belevingswereld met daarin de nadruk op positieve belevingen. Bovendien moet de baby de 'sociale wereld' binnentreden. Veilige gehechtheid ontstaat in de loop van het eerste jaar doordat de baby een emotionele band met minimaal 1 opvoeder aangaat. Exploratie is het gericht verkennen van de omgeving. Autonomie en individuatie zijn vooral gerelateerd aan de ontwikkeling van het 'zelf'. In de eerste twee jaren wordt in belangrijke mate richting gegeven aan de wijze waarop autonomie voor het jonge kind gestalte krijgt. Autonomie manifesteert zich al vroeg en zal vanaf de geboorte blijvend een rol spelen in de ontwikkeling. Individuatie wordt in de loop van het eerste levensjaar van belang, met 'nee zeggen' als het meest in het oog springende voorbeeld.

Peuter / kleuter

De taalontwikkeling alsook het vermogen tot waarneming en imitatie zijn van belang voor de ontwikkeling van representatieve vaardigheden. Het vermogen van het jonge kind om zich iets voor te stellen dat er niet (meer) is, ligt ten grondslag aan het vermogen tot imitatie: het kind kan iets nadoen nadat een ander iets gedaan heeft dat het kind de moeite waard vindt om te imiteren. In de taalontwikkeling worden objecten benoemd in tweewoord- en driewoordzinnen. In de loop van het derde levensjaar beginnen leeftijdgenoten een grotere rol te spelen.

Vóór deze periode was er de interesse, nu wordt de ander meer en meer als 'partner' gezien, zoals te zien is in 'samen spelen'. Goede communicatieve vaardigheden zijn van belang voor een constructieve omgang met leeftijdgenoten en voorkomt voortdurend conflict of afzondering.

Ten opzichte van maatschappelijke eisen leert het kind omgaan met de regels van sociale regulatie: hierbij gaat het om het vermogen om instructie te volgen en opdrachten uit te voeren, het vermogen tot aanpassing aan de eisen die de opvoeder stelt en het vermogen tot uitstel van directe behoeftebevrediging. Deze ontwikkeling speelt zich in verschillende domeinen af, zoals leren af te blijven van sommige dingen, zindelijkheidsstraining, impulscontrole, etc.

De gender-identificatie, de identificatie van het jongetje met zijn rol als jongen en van het meisje met haar rol als meisje, komt ook tot ontwikkeling in het tweede levensjaar.

Opvoedingsopgaven

Complementair aan ontwikkelingsopgaven zijn opvoedingsopgaven te onderscheiden. Het gaat hierbij om opvoedergedragingen die het optimaal leren beheersen van bepaalde ontwikkelingsopgaven mogelijk maken. Alle opvoedingsopgaven kunnen geschaard worden onder 4 dimensies, te weten: verzorging, disciplineren, ondersteuning en instructie. Door toevoeging van de opvoedingsopgaven ziet het geheel er als volgt uit:

Tabel 2: Ontwikkelings- en opvoedingsopgaven

	PERIODE	LEEFTIJD	ONTWIKKELINGSOPGAVE	OPVOEDINGSOPGAVE
I	Baby/peuter	0-2 jaar	Fysiologische zelfregulatie Veilige gehechtheid Exploratie Autonomie Individuele	Soepel verzorgingsritueel Sensitieve en responsieve interactie Beschikbaar zijn Ruimte maar ook steun geven
II	Peuter/kleuter	2-4 jaar	Representatieve vaardigheden Omgaan met leeftijdgenoten Internaliseren van maatschappelijke eisen Seksrol-identificatie	Sensitiviteit voor cognitieve niveau Positieve en bevestigende omgang Soepele omgang met ambiguïteit kind Disciplineren Seks-specifieke benadering

Baby / peuter

In de eerste 2 levensjaren van het kind wordt grote waarde gehecht aan een fijnzinnige reactie van de opvoeder op de signalen van het kind. Op basis van de omgang met een sensitieve en responsieve opvoeder ontwikkelt het kind in de loop van het eerste jaar een veilige gehechtheid.

Ruimte geven en steun geven verwijzen naar verschillende vormen van opvoedergedrag; dit verandert van inhoud naarmate de baby ouder wordt. Effectieve communicatie, empathie (inlevingsvermogen), het gezichtspunt van een ander kunnen innemen en de acceptatie van de verantwoordelijkheid om de relatie met de baby te reguleren zijn een aantal belangrijke opvoederskwaliteiten in de eerste twee levensjaren van het kind.

Peuter / kleuter

Het aanbieden van hulp door een meer capabele persoon is een betere stimulans voor de cognitieve ontwikkeling dan wanneer het kind alleen wordt geacht te presteren.

Een opvoeder-kind omgang met een positief affectieve kleur faciliteert de intrede van het kind in de wereld van leeftijdgenoten. Om het proces tot internalisatie van maatschappelijke eisen harmonieus te laten verlopen, is een soepele omgang met de dubbele reactie die het kind ten toon spreidt van belang. Opvoeders die kindgecentreerd zijn, duidelijk regels stellen maar deze wel toelichten en wederkerigheid in de opvoeder-kindomgang nastreven, optimaliseren de kans op een positieve ontwikkeling. Seks-specifieke socialisatie is een proces dat vele jaren in beslag neemt. Directe instructie, meestal door middel van beloning en bestraffing, en het vervullen van een voorbeeldfunctie zijn van groot belang voor de opvoeder in een seks-specifieke benadering.

De opgavenbenadering

Het denken in termen van ontwikkelings- en opvoedingsopgaven wordt gebruikt in de pedagogische preventie van psychosociale problemen. De oorsprong van dit denken ligt in de ontwikkelingspsychopathologie. In activiteiten op het gebied van preventie wil men de kans op het leren beheersen van ontwikkelingsopgaven vergroten om de kans op negatieve opvoedingscondities te verkleinen. In zijn algemeenheid brengt deze benadering de kwaliteit van de vroege ontwikkeling van kinderen in verband met de kwaliteit van hun latere functioneren

Enkele kanttekeningen dienen gemaakt te worden bij het denken in termen van opgaven.

Uitgegaan wordt van een algemeen en gewenst ontwikkelingsverloop; hierbij wordt ten eerste voorbijgegaan aan de individuele verschillen die bestaan bij de vervulling van een ontwikkelings- of opvoedingsopgave. Tevens worden er cultuurspecifieke grenzen gesteld waarbinnen de ontwikkeling vorm en inhoud krijgt. Uiteraard zijn enkele opgaven universeel te noemen, doch over het algemeen verwijzen de ontwikkelings- en opvoedingsopgaven naar de eisen en verwachtingen die binnen onze westerse sociale en culturele context gelden.

Verder is de relatie tussen ontwikkelingsopgaven en opvoedingsopgaven niet zo simpel als gesteld wordt: er is geen sprake van een één-op-één relatie: een bepaald type opvoedergedrag kan op verschillende aspecten van het functioneren van het kind effect hebben. Bovendien is opvoedend handelen niet exclusief aan de ouders of (primaire) verzorgers voorbehouden. Ook opa's en oma's, burens, leerkrachten, kinderopvangleidsters, etc. kunnen een opvoedende functie vervullen. Tot slot zijn de leeftijdsgrenzen geen statistische gegevens: sommige opgaven kunnen in een bepaalde leeftijdperiode verschijnen en redelijk beheerst worden maar ook op latere leeftijd nog een opgave blijven. In de vroegkinderlijke ontwikkeling ontvouwen de hersenen van kinderen zich heel variabel; elk kind gaat een heel eigen ontwikkeling door: het ene kind kan iets met vier jaar, het andere pas met zes. Waar het om gaat is dat de leeftijdsgrens aangeeft dat binnen deze grens een bepaalde opgave voor het eerst voor een kind relevant wordt.

De reden waarom 't Ketelhuisje de methodiek en werkwijze ontleend aan de opgavenbenadering is omdat deze aansluit bij onze visie: de methodiek geeft ruimte om het individuele kind en diens ontwikkeling centraal te stellen. Het geeft de pedagogisch professionals een professioneel kader waarbinnen zij het kind tijd, ruimte, aandacht en stimulans kunnen bieden voor goede ontwikkelingskansen in een plezierige, ontspannen sfeer. De professionele werkwijze kenmerkt zich door een vrijblijvend karakter. Immers: 't Ketelhuisje is geen school en biedt geen onderwijs: 't Ketelhuisje biedt kinderopvang zonder educatieve verplichtingen voor het kind, ook al zullen er, net als in de opvoeding thuis, allerlei educatieve elementen aan te pas komen.

Het belang van de opgavenbenadering voor de kinderopvang ligt in de afstemming tussen de opvoedingsvraag van het kind en zijn ouders en de geboden opvoeding en verzorging door de pedagogisch professional, die met behulp van de ontwikkelings- en opvoedingsopgaven (zie tabel 2 op pagina 7) geoptimaliseerd kan worden; dit alles binnen de kaders van een kinderopvangsetting.

Belangrijk is ook de signaleerfunctie: kinderopvang pedagogisch professionals zullen, door hun kennis van en ervaring met de opgavenbenadering, vroegtijdig knelpunten in de ontwikkeling onderkennen en hebben mogelijkheden tot eventuele doorverwijzing. Een optioneel middel dat op 't Ketelhuisje gebruikt wordt om eventuele knelpunten in de ontwikkeling te signaleren, is het ontwikkelingsvolgsysteem. Dit is een middel waarmee door gerichte observatie de vorderingen in de ontwikkeling van het jonge kind worden bijgehouden. Om eventuele knelpunten in de ontwikkeling vroegtijdig te kunnen signaleren, kan het ontwikkelingsvolgsysteem als middel worden aangewend om door gerichte observatie de vorderingen in de ontwikkeling van het kind bij te houden. Dit zal altijd gebeuren na overleg met de ouders en kan ingezet worden op initiatief van zowel de ouders als van de pedagogisch professional.

Conclusie

't Ketelhuisje beoogt een 'maatschappij in 't klein' te zijn waar kinderen kind mogen zijn: waar peuters mogen 'peuteren' en kleuters mogen 'kleuteren' en waar ze tevens plezier hebben en ook nog eens kunnen leren en profiteren van alle ervaringen die ze opdoen, individueel en met elkaar. Kinderopvang 't Ketelhuisje draagt mede de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging van de kinderen die door de ouders aan 't Ketelhuisje zijn toevertrouwd. De opvoeding op 't Ketelhuisje is een aanvulling op de opvoeding in de thuissituatie. De mogelijkheden die het kind hier krijgt om zich te ontwikkelen zijn deels dezelfde als in de thuissituatie. Echter de kinderopvang betekent ook een verrijking voor het kind. Het biedt het kind andere ervaringen door de specifieke mogelijkheden van de interactie met zowel leeftijdgenootjes als volwassenen.

De kinderopvang op 't Ketelhuisje krijgt gestalte door middel van een aantal basisprincipes, afgeleid uit de missie en visie. Deze zijn:

- er is plek voor kinderen van 0-4 jaar, ongeacht ontwikkelingsmogelijkheden
Is uw kind om één of andere reden extra verzorgingsbehoefstig (lichamelijke of geestelijke handicap, medisch of gedragsmatig) dan wordt in overleg tussen ouders en 't Ketelhuisje bekeken wat de (on)mogelijkheden voor kinderopvang op 't Ketelhuisje zijn. De mate van intensiviteit van extra aandacht of een speciale aanpak, consequenties voor de groep en groepsgenootjes en de mogelijkheden van 't Ketelhuisje zullen tegen elkaar afgewogen worden. Een gegarandeerde opvangmogelijkheid kan niet geboden worden.
- de opvang vindt plaats in het tot kinderopvang omgebouwde monumentale ketelhuis in Lent, waar een veilige betrouwbare, gezonde en uitdagende (buiten) omgeving wordt geboden. *De ruimtelijke omgeving geeft de gelegenheid tot contact met natuur(bos en park biedt volop variatie in buitenactiviteiten en geeft de mogelijkheid tot het opdoen van tal van zintuiglijke ervaringen).*
- natuurbeleving is erg belangrijk en er wordt veel buiten gespeeld (en geslapen). *Kinderen hebben behoefte aan de ruimte en vrijheid die ze buiten kunnen vinden. Kinderen spelen graag in de natuur. De natuur daagt uit om te bewegen en avonturen te beleven. Al spelend ontdekken ze de natuur en doen ze nieuwe*

ervaringen op, samen of alleen, op hun eigen manier en in hun eigen tempo. In de natuur is van alles te zien, voelen, ruiken, proeven en horen. De natuur helpt kinderen zich te ontwikkelen op zintuiglijk, motorisch, sociaal en moreel gebied.

- een kleinschalig karakter.
De kleinschaligheid impliceert een kindgerichte werkwijze waarin gezocht wordt naar de ideale afstemming tussen pedagogisch professional en kind. Het biedt ruimte en mogelijkheden voor persoonlijke, gerichte aandacht voor elk kind alsook voor de ouders. De kleinschaligheid alsmede het lokale karakter dragen bij aan de mogelijkheden tot flexibiliteit, zoals in de samenstelling van de groep of in de beschikbaarheid van kindplekken, zo optimaal mogelijk worden benut.
- de zelfredzaamheid, psychosociale en fysieke ontwikkeling worden op een kind- en ontwikkelingsgerichte wijze gestimuleerd .
In de veilige en gezonde omgeving van 't Ketelhuisje staat het kind centraal en voelt elk kind zich welkom, vertrouwd en gezien. De geboden activiteiten en aanwezige speel- en spelvoorzieningen vormen plezier, variatie en uitdaging; kinderen hebben een keuzevrijheid, gebaseerd op hun eigen behoeftevervulling, wat de gelegenheid geeft om het eigen ontwikkelingsspoor te volgen.
- de overdracht van algemene, maatschappelijk geldende normen en waarden, passend bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind, is onderdeel van onze dagelijkse praktijk en werkwijze.
Kinderen komen in aanraking met (andere) normen en waarden, met taal; ze gaan om met leeftijdgenoten, leren te functioneren in een groep, leren rekening te houden met behoeften van anderen en leren elkaars verschillen te respecteren.
- ouderparticipatie alsmede aansluiting bij en continuïteit in de opvoeding en verzorging door ouders wordt zoveel mogelijk nagestreefd.
Communicatie en afstemming met de ouders vormen hierbij een essentieel onderdeel. De pedagogisch professional vervult hierin een belangrijke taak.
- professionele medewerkers met kennis van en ervaring met jonge kinderen en hun ontwikkeling dragen zorg voor de opvoeding en verzorging in de kinderopvang
De professionele begeleiding van de pedagogisch professional is een laagdrempelige vorm van opvoedingsondersteuning; ouders kunnen ten allen tijd een beroep doen op de kennis en ervaring van de gekwalificeerde medewerkster. Zij vervult een voorbeeldfunctie, motiveert, stimuleert, begrenst, prikkelt en laat het kind succeservaringen opdoen. Zo wordt het individuele kind in de gelegenheid gesteld zich in eigen tempo op eigen wijze te ontwikkelen.
- kwaliteitsontwikkeling, flexibiliteit en samenwerking worden voortdurend nagestreefd.
Denk hierbij aan scholen, sportverenigingen, logopediste, consultatiebureaus en of andere verenigingen of instellingen.

2. De Praktijk

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een optimale ontwikkeling. Een kind moet fysiek veilig zijn en zich emotioneel veilig voelen op de kinderopvang. Veiligheid en welbevinden ontstaan door:

- Vertrouwde relaties
- Structuur en voorspelbaarheid
- Een veilige en gezonde omgeving

Kinderen voelen zich veilig in een vertrouwde omgeving en in een groep kinderen met pedagogisch professionals die ze kennen en waar ze een band mee opbouwen. Een vertrouwde relatie kan worden opgebouwd met stabiliteit, persoonlijk contact en goede communicatie.

Hieronder lees u hoe wij hieraan werken. De stamgroep en dagindeling bieden structuur en voorspelbaarheid. Onze pedagogisch professionals werken aan vertrouwde relaties en door een stabiele inzet van vaste professionals volgens (het vaste gezichtscriterium) waarborgen we de emotionele veiligheid.

Groepen

De dagopvang heeft twee stamgroepen voor totaal maximaal .. kinderen.

Kinderopvang groep met 16 kindplaatsen voor kinderen van 0 – 4 jaar.

De verticale groep heeft haar groepsruimte op de begane grond. Onder gediplomeerde begeleiding van vaste pedagogisch professionals bieden we de peuter een warme en leerzame omgeving om zich spelenderwijs voor te bereiden op de basisschool.

De buitenruimte biedt een scala aan mogelijkheden. Voor de veiligheid is er voor de kinderen geen toegang tot de weg. Er is een zandbak, en een ruime keuze aan (natuurlijke) speel attributen en materiaal. Aan picknicktafels kunnen de kinderen even uitrusten, buiten eten of lekker bijkletsen.

Op 't Ketelhuisje bieden wij geen halve dagen opvang en geen flexibele opvang.

Op onze locatie van is er ook sprake van een verticale leeftijdsopbouw. Elk kind kan gebruik maken van de functionele leeromgevingen (de rustige-, huiselijke en ontdekkende leeromgeving) in het gebouw. Een verticale leeftijdsopbouw heeft de volgende voordelen: Jongere kinderen kunnen oudere kinderen imiteren. Oudere kinderen leren omgaan en rekening te houden met jongere kinderen.

- Kinderen met beperkingen kunnen makkelijk worden opgenomen door de diversiteit in ontwikkelingsniveaus.
- Pedagogisch professionals hebben een gevarieerde groep en plannen diverse activiteiten die passen bij verschillende ontwikkelingsniveaus.
- Kinderen blijven langere tijd in dezelfde groep. Dit komt de stabiliteit van de relaties tussen pedagogisch professionals en kinderen ten goede.

Samen spelen, werken of alleen al aanwezig zijn in een groep is inherent aan groepsprocessen: luisteren naar elkaar, leren delen van aandacht en van speelgoed, het voorkomen en oplossen van problemen, samen lachen en grapjes maken, elkaar helpen, rekening houden met elkaar. In een groep is het dan ook normaal dat er wel eens een ruzie ontstaat, of juist dat iemand verliefd wordt op een groepsgenootje! De pedagogisch professional vervult een belangrijke rol in het reguleren van deze groepsprocessen.

Vaste gezichtscriterium

Wij werken met een klein, hecht en stabiel team van vaste medewerkers. Een vaste, vertrouwde pedagogisch medewerker biedt emotionele veiligheid aan een kind. Op een groep zijn meerdere pedagogisch medewerkers werkzaam, waarvan iedere dag minimaal één vast gezicht aanwezig is. Wij hanteren het vaste gezichtscriterium zoals dit wettelijk is vastgelegd

Alleen als het echt niet anders kan en er geen ander vast gezicht ter vervanging beschikbaar is, maken wij gebruik van de mogelijkheid om een andere pedagogisch medewerker in te zetten. Deze omstandigheden doen zich voor op het moment dat het vaste gezicht ziek is, verlof heeft of op vakantie is. De stappen die we vervolgens zetten zijn:

1. Een ander vast gezicht van de stamgroep inzetten;
2. Een andere pedagogisch medewerker van de stamgroep inzetten;
3. Een pedagogisch medewerker van de andere stamgroep op de locatie inzetten;
4. Een vaste invalkracht inzetten;
5. Een andere invalkracht inzetten.

Het uitgangspunt is het borgen van de sociaal- emotionele veiligheid van het kind door de inzet van een vertrouwd gezicht als vervanging van het vaste gezicht. Voor de kinderen is een medewerker vertrouwd doordat zij elkaar regelmatig zien tijdens bijvoorbeeld het buitenspelen en doordat de locatie bijvoorbeeld gebruik maakt van een opendeuren beleid. Het vertrouwde gezicht kan een collega zijn van een andere werkdag of groep of de vaste invalkracht(en) van de locatie.

Om de emotionele veiligheid te waarborgen zorgen wij op locaties dat zowel de vaste gezichten als het vertrouwde gezicht goed op elkaar ingespeeld zijn. Bij de inzet van een andere pedagogisch medewerker dan het vaste of vertrouwde gezicht zorgt de locatiemanager of de andere medewerkers van de locatie voor een adequate overdracht. (denk aan specifieke kenmerken of behoeftes en ontwikkeling van de kinderen, voedingsafspraken, allergieën en medicijngebruik). Daarnaast dragen de groepssamenstelling, het vaste dagritme, het aanbod volgens onze vaste werkwijze en de vertrouwde omgeving (groepsruimte) bij aan de stabiliteit en veiligheid.

Wij stellen ouders/verzorgers dagelijks op de hoogte wie op dat moment op de groep staat, bijvoorbeeld op het fotobord bij de entree. Periodiek stellen nieuwe collega's en invalkrachten zich voor in de nieuwsbrief.

Wij wijken niet af in situaties waarbij er vier vaste gezichten zijn toegewezen. Wij wijken alleen incidenteel af in situatie van twee of drie vaste gezichten;

De inzet van deze andere pedagogisch medewerkers i.p.v. het vaste gezicht kan voor de duur van maximaal vier weken.

Dagindeling

Dagopvang

Vanaf 7.15 uur

We starten de dag in de stamgroepen. De kinderen worden door de ouders/ en of verzorgers naar de deur van de ingang gebracht, waar de pedagogisch professional van de groep de overdracht doet. De pedagogisch professional zorgt dat er spelactiviteiten klaar liggen voor vrij spel. Kinderen kunnen zelf kiezen en de materialen zelfstandig. Tot 9:00 uur mogen de kinderen gebracht worden en daarna begint het dagprogramma.

Vanaf negen uur

Wanneer iedereen in de stamgroep aanwezig is, beginnen we de dag in de kring. Er is een klein en stabiel team van vaste pedagogisch professionals die op vaste dagen en in de zelfde samenstelling werken. Kinderen zien daardoor op hun opvangdag altijd meerdere vaste gezichten. Tijdens de kring bespreken we het dagritme, zo bieden wij duidelijkheid en structuur. Met pictogrammen worden de activiteiten visueel verduidelijkt. Er is aandacht voor taalontwikkeling door samen te zingen (uit de liedjeskoffer) of een interactief verhaal voor te lezen. Ook is er ruimte voor een gezamenlijke kring activiteit. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich gehoord en gezien voelen en geven ieder kind de gelegenheid iets te vertellen of delen als zij dat willen. Vervolgens kan hier ook een activiteit op aangepast worden. Zo spelen wij in op de behoeftes van het kind.

In de 0-4 groep, zijn kinderen aanwezig wie op verschillende tijden slapen. In afstemming met de ouders gaan slapen zij in hun eigen ritme. Hierbij wordt er dus echt gekeken naar de behoeftes van het kind.

Vanaf half tien

Rond half tien eten wij fruit in de stamgroepen. De 0-jarigen eten een fruithap, de 1 jarigen, kleine stukjes fruit en vanaf 2 jaar eten ze grotere stukken fruit (in afstemming met ouders). Het fruit wordt bereid met de kinderen aan tafel. De kinderen zien zo hoe het fruit klaargemaakt wordt en ondertussen is er ruimte voor een interactieve activiteit. Na het eten is het tijd voor een verschoonmoment. We stimuleren de zindelijkheid door alle kinderen vanaf 2 jaar mee te nemen naar de toilet. Ook wanneer een kind hier eerder aan toe is, sluiten we daarop aan. De kinderen tussen 0-2 jaar worden verschoond bij de verschoontafel.

In de 0-4 groep, kan het zijn dat een kind nog slaapt rond dit tijdstip, hij/zij zal dan na het rust moment het fruit krijgen. Ook krijgen de baby's hun voeding zoals is afgestemd met ouders. Daarnaast gaan de dreumesen wie twee maal slapen op een dag, ook na het verschoonen slapen

Vanaf tien uur

Er wordt een activiteit aangeboden die aansluit bij de behoefte van de groep. Dit wil zeggen: zijn de kinderen erg actief in de ochtend, dan gaan we lekker naar buiten. Hebben de kinderen wat meer "rust" nodig, dan kiezen we een activiteit waarbij er ruimte is voor 1 op 1 aandacht.

Vanaf ongeveer half elf

De kinderen gaan naar buiten. De baby's en de dreumesen worden geholpen bij de jas en schoenen aandoen. Peuters stimuleren we om zelf hun jas en schoenen aan te doen, zodat ze zelfredzaam worden. Uiteraard ondersteunt de pedagogisch professional waar nodig. Buiten komen beide stamgroepen samen en is er ruimte om te ontdekken, sociale contacten te leggen en tot spel te komen.

Ongeveer half twaalf Na het buiten spelen wassen de peuters hun handen en de baby's en dreumesen worden hierbij geholpen. De kinderen gaan in de eigen stamgroep lunchen. Kinderen die hiertoe in staat zijn, smeren zelf een boterham. Voor de baby's worden de boterhammen bereid. Na de lunch is er een verschoon moment.

Ongeveer half één t/m ongeveer drie uur

Tijd voor een rust. De kinderen die slapen, gaan zich voorbereiden voor een dutje. De pedagogisch professional begeleidt de kinderen hierin. Daarnaast is er een rustmoment voor de kinderen die niet meer slapen. Zij lezen een boekje of doen iets voor zichzelf. De pedagogisch professional zorgt ervoor dat hier materialen en mogelijkheden zijn. Ondertussen nemen de pedagogisch professionals pauze. In de tussentijd, gaat het eigen dagritme van de baby's rondom slapen/eten gewoon door. *In de tussentijd, gaat het eigen dagritme van de baby's rondom slapen/eten gewoon door.*

Ongeveer drie uur

Na het slapen vind het verschoonmoment weer plaats. De peuters gaan naar de toilet en de baby's en dreumesen worden verschoond. De kinderen die niet geslapen hebben, ronden hun activiteit af. Vervolgens is het tijd voor een groente moment. Beide stamgroepen gaan samen aan tafel. We bieden verschillende groente aan zoals paprika, tomaat of komkommer. Dit wordt samen met de kinderen bereid. Aan dreumesen bieden wij kwark aan. Na het eet- drink moment,

worden de handen gewassen en bereiden we ons voor op het buiten speel moment. De jassen en de schoenen gaan en op naar buiten!

Tussen vier uur en half vijf

De laatste verschoon- en toiletronde. Tevens is er nog ruimte voor een laatste kleine snack, zoals een soepstengel/maisvinger. Daarnaast vindt alvast een overdracht plaats naar de pedagogisch professional van de dag. Zodat wanneer de eerste professional naar huis gaat, een ieder op de hoogte is van de ontwikkelingen gedurende de dag.

Half vijf en kwart over 6

Vanaf half vijf worden de kinderen opgehaald. De overdracht naar ouders vindt plaats aan het hek in de buitenruimte. Wanneer het weer het niet toelaat, vindt dit plaats bij de deur van de ingang. Rond vijf uur eindigt voor de eerste professional (mits de BKR het toelaat) haar dienst eindigen voor de dag.

Inzet van pedagogisch professionals (beroepskracht kind ratio)

Bij de inzet van ons personeel hanteren wij de kind-beroepskrachtratio zoals deze is vastgesteld in de wet Kinderopvang. Deze ratio is de getalsverhouding tussen de pedagogisch professionals en het kind en geeft aan hoeveel kinderen van een bepaalde leeftijd per pedagogisch professional maximaal in één groep mogen verblijven. Wij maken hierbij gebruik van <https://1ratio.nl/bkr>. Op deze site is de ratio voor alle opvangvormen na te lezen (zie bij "rekenregels").

Afwijking beroepskracht kindratio (BKR)

De aanwezigheid van onze pedagogisch professionals stemmen we volgens de BKR af op het aantal kinderen en de leeftijdsopbouw in de groep. In de wet is vastgelegd dat we maximaal 3 uur op een dag mogen afwijken. Het afwijken gebeurt op de momenten dat het minder druk is op de groep, (als er kinderen slapen), wanneer de pedagogisch professionals om de beurt pauze nemen. De professionals kunnen er ook voor kiezen (als zij alleen op de groep staan) om groepen samen te voegen (dit gaat dan om de kinderen die niet slapen direct na de lunch), zodat zij om de beurt pauze kunnen houden. Daarnaast is het ook mogelijk dat wij afwijken aan het begin en aan het einde van de dag of incidenteel voor oudergesprekken die op rustige momenten worden gepland.

We hanteren onderstaand rooster (met afwijkingen door verlof of vakantie periodes). Pedagogisch professionals starten op het moment wanneer de kind bezetting hierom vraagt.

07:15-17:00 uur/17:30 uur	08:15-17:45 uur
07:30-17:00 uur/17:45 uur	08:45-18:15 uur
08:00- 17:30 uur	09:00-18:15 uur
08:00-18:15 uur	

De wet staat toe dat er (bij minimaal tien uur aaneengesloten opvang) voor maximaal drie uur per dag kan worden afgeweken van de beroepskracht-kind ratio (BKR). Er kunnen tijdens die uren minder pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voorwaarde is dat minimaal de helft van het op grond van de beroepskracht-kindratio vereiste aantal medewerkers wordt ingezet.

De pauzetijd van de pedagogisch medewerkers is een van de momenten waarop wij afwijken van de BKR. Naast de pauzetijden wijken wij af van de BKR aan het begin en het einde van de dag. Tot slot vindt er mogelijk een afwijking van de BKR plaats voor bijvoorbeeld een oudergesprek.

De momenten waarop wij afwijken hebben wij vastgesteld op basis van de meest voorkomende situaties, ofwel een analyse van het breng- en haalpatroon van de kinderen en de pauzetijden van de pedagogische medewerkers. Breng- en haaltijden zijn dynamisch en verschillen per dag, afhankelijk van werktijden van ouders, seizoenen, het verkeer etc. Wij registreren dagelijks de aan- en afwezigheid van de kinderen en de pedagogisch medewerkers. Hierdoor kunnen wij dynamisch sturen en zorgen wij dat wij binnen de maximale toegestane afwijking van de BKR blijven.

Het ritme van de groep, dat is afgestemd op rust- en slaaptijden van de meeste kinderen, is leidend voor de inzet van de pedagogisch medewerkers. Zo kunnen we de kinderen maximaal aandacht geven en borgen we de sociaal- emotionele veiligheid.

Op de momenten dat wij afwijken van de BKR spelen wij in op de behoeften van kinderen door de pedagogisch medewerker een centrale plaats te laten innemen voor de kinderen. Zo is de pedagogische medewerker betrokken en zichtbaar voor de kinderen. De stamgroep ruimte is tijdens het afwijken van de BKR zo voorbereid dat het uitnodigt tot zelfstandig spel. Hierdoor kunnen kinderen zelf het initiatief nemen. De pedagogisch medewerker is zo in de gelegenheid een meer observerende rol aan te nemen.

Kinderdagopvang:

- Van 7.00 uur tot 9.00 uur kunnen kinderen worden gebracht. Per groep wordt gekeken op welk tijdstip de kinderen normaliter wekelijks op die dag komen. Afhankelijk van het tijdstip waarop de kinderen komen, wordt het aanvangstijdstip op het werkrooster van de tweede en zo nodig derde pedagogisch professional bepaald. Hierbij worden in principe niet minder dan de conform BKR berekende aantal benodigde pedagogisch professionals ingezet en wordt niet afgeweken van de vereiste BKR. Uitzonderingen, zoals kinderen die incidenteel eerder worden gebracht, daargelaten.
- Van 13.00 uur tot maximaal 15.00 uur wordt door de pedagogisch professionals gepauzeerd. Per groep pauzeert maximaal één pedagogisch professional gelijktijdig gedurende een half uur. Afhankelijk van de grootte van de groep en of er twee of drie professionals ingezet zijn, wordt maximaal twee uur afgeweken van de vereiste BKR. Van een inzet van minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch professional is geen sprake. Indien, in vakantieperiodes bij een klein kind aantal, slechts één pedagogisch professional op de groep ingezet is, wordt zij tijdens haar pauze vervangen door een professional van een andere groep (die al dan niet boventallig is ingezet). Bij calamiteiten wordt een beroep gedaan op de pedagogisch professionals die aan het pauzeren zijn of één van de medewerkers die op kantoor werkzaam zijn.
- Van 17.45 uur tot 18.15 uur (of 18.30 uur bij verlengde opvang) kunnen kinderen 's middags worden opgehaald. Voor de pedagogisch professionals staan de eindtijden van hun dienst op het rooster vermeld. Per groep wordt echter dagelijks gekeken door de vertrekkende pedagogisch professionals of het mogelijk is naar huis te gaan; of wel minimaal de helft van het benodigde aantal professionals achterblijft en of het bij een eventueel onrustige groep wel verantwoord is om naar huis te gaan. Op elke groep blijft één medewerkster aanwezig totdat alle kinderen zijn opgehaald. Er wordt op deze manier maximaal een half uur afgeweken van de vereiste BKR; van een inzet van minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch professionals is geen sprake.

Open deuren beleid (op dit moment nog niet van toepassing omdat er 1 stamgroep is)

Daarnaast wordt voor bepaalde activiteiten gebruik gemaakt van het open-deuren-beleid. Dit houdt in dat kinderen op bepaalde momenten van de dag voor een bepaalde activiteit de stamgroep verlaten om bijvoorbeeld een leeftijdsspecifieke activiteit met andere kinderen te gaan doen. In de volgende situaties kan het voorkomen dat er sprake is van het open-deuren-beleid:

- wanneer er een specifieke, leeftijdsgebonden activiteit wordt georganiseerd, bijvoorbeeld speciaal voor de 3- en 4-jarige kinderen, verlaten deze kinderen hun eigen stamgroep en komen voor de duur van deze activiteit samen in één groep terecht
- op dagen waarop er slechts enkele kinderen zijn (bijvoorbeeld de woensdag of de vrijdag), is het mogelijk dat kinderen uit verschillende groepen worden samengevoegd
- de kinderen die voor 8.00 uur komen of na 17.30 uur weggaan verblijven allemaal in één ruimte tot het tijdstip waarop ze naar hun eigen groep kunnen gaan of tot het tijdstip waarop ze door ouders worden opgehaald.

Het op bepaalde dagen samenvoegen van kinderen uit verschillende groepen, waarbij kinderen dus mogelijk gebruik maken van twee stamgroepen, wordt duidelijke gecommuniceerd aan ouders. Aangegeven wordt op welke dagen, welke tijden en voor welke duur de kinderen gebruik maken van een tweede stamgroep. Ouders dienen een (tweede) overeenkomst te ondertekenen om hun toestemming te verlenen voor de opvang van hun kind in twee stamgroepen.

Uitgangspunt bij de groepssamenstelling is de zoektocht naar een evenwicht tussen het belang van het individuele kind en het belang van de groep als geheel. Bij de groepssamenstelling zullen beide factoren in acht worden genomen. Uiteraard zal daarbij de stabiliteit en continuïteit voor de kinderen niet uit het oog verloren worden en gewaarborgd blijven. Ook zullen altijd voldoende beroepskrachten aanwezig zijn.

Samen spelen, werken of alleen al aanwezig zijn in een groep is inherent aan groepsprocessen: luisteren naar elkaar, leren delen van aandacht en van speelgoed, het voorkomen en oplossen van problemen, samen lachen en grapjes maken, elkaar helpen, rekening houden met elkaar. In een groep is het dan ook normaal dat er wel eens een ruzie ontstaat, of juist dat iemand verliefd wordt op een groepsgenootje! De pedagogisch professional vervult een belangrijke rol in het reguleren van deze groepsprocessen.

Groep overstijgende activiteiten

Incidenteel worden er activiteiten georganiseerd waarbij meer dan het max. aantal kinderen samenkomen of buiten de gebruikelijke ruimtes plaatsvinden, zoals gezamenlijke activiteiten met een andere locatie van 't Ketelhuisje bijvoorbeeld tijdens vakantieperiodes. Om de emotionele veiligheid van de kinderen te waarborgen, begeleidt een vaste pedagogisch professional de kinderen vanuit hun eigen groep naar de gezamenlijke activiteit. De pedagogisch professionals zijn aanwezig tijdens de activiteiten en zorgen ervoor dat de kinderen altijd bij hen terecht kunnen. Voordat de activiteiten beginnen, wordt er met de kinderen gesproken en wordt de activiteit aangekondigd, ook wordt er aangekondigd welke pedagogisch professional hierbij aanwezig zal zijn. Bij een groep overstijgende activiteit wordt altijd aan het kinderleidsterratio gehouden. Ouder(s) en verzorger(s) worden van tevoren op de hoogte gesteld.

Het vier ogen principe

Het vier ogen principe is de basis voor veiligheid in de kinderopvang. Aan het vier ogenprincipe wordt op de volgende wijze invulling gegeven:

- Bij 't Ketelhuisje is er veel glas met rondom zicht en we kiezen zo veel mogelijk voor open ruimte(s) die transparant zijn. Groepen kunnen bij elkaar naar binnen kijken en er zijn zo min mogelijk deuren. Groepen zijn met elkaar in verbinding of contact. Ook toilet en verschoontafel hebben een open verbinding (zonder deuren) met de groepsruimten. Indien een professional alleen benden aanwezig is kan zij gehoord en gezien (via een grote spiegel) worden. Een collega kan elk moment naar beneden lopen voor verschoonronde, toiletgang of slaapkamertoezicht. Hierdoor is een persoon niet voor een langere, voorspelbare periode alleen.
- Er heerst een open aanspreekcultuur waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken, laag is.
- In principe is een medewerker niet alleen op de locatie. Indien er vanwege het kind aantal slechts inzet van één pedagogisch professional vereist is, zorgen wij voor een extra volwassene. Wij werven een groepshulp die dit kan invullen en daarnaast kan het ook een stagiaire zijn, de directrice, de assistent leidinggevende, een stafmedewerker of pedagogisch coach.
- Stagiaires: we bieden stageplekken aan voor de opleidingen pedagogisch werker niveau 3 en niveau 4. Daarnaast ook mogelijk voor HBO studies. In de maanden juli, augustus of in vakanties wanneer een stagiaire niet aanwezig is wordt er gewerkt met een vier ogen principe onaangekondigde bezoeken en voorgenomen maatregelen. Op alle groepen worden stagiaires ingezet waardoor overall extra ogen aanwezig zijn.
- Achterwachting: Indien er slechts één pedagogisch professional aanwezig is op 't Ketelhuisje, en de BKR wordt niet overschreden zoals tijdens de drie-uursregeling het geval is, dan is een achterwacht regeling van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar is die binnen 15 minuten op 't Ketelhuisje aanwezig kan zijn. Echter zal deze dag een medewerker hier kantoorwerkzaamheden verrichten, zodat er altijd twee medewerkers in het gebouw zijn.
- Aan het signaleren van kindermishandeling en kindermisbruik wordt veel aandacht besteed middels trainingen en door hier regelmatig tijdens het werkoverleg over te praten. In het keukenkastje hangen de meldcodes zichtbaar voor de medewerkers.

Pedagogisch professionals, stagiaires en vrijwilligers

De pedagogisch professional is de spil in de groep. Tot de primaire taak van de pedagogisch professional behoort het bieden van individuele zorg en aandacht voor het kind. De pedagogisch professional draagt zorg voor een gevoel van geborgenheid bij het kind als individu en bij de groep als geheel, zodat alle kinderen zich in de groep op hun gemak voelen. Daarnaast staat ze garant voor de fysieke veiligheid en de gezondheid van de kinderen.

Om de taken van pedagogisch medewerker zo goed mogelijk uit te voeren zijn de volgende interactievaardigheden van groot belang:

1. het begeleiden van de interactie tussen kinderen onderling (in conflicten, maar ook in de positieve interactie)
2. respect tonen voor de autonomie van het kind (*respect voor het kind in zijn identiteit*)
3. sensitief zijn (*herkennen van signalen, gebaren en andere uitingen; de pedagogisch professional kent de individuele kinderen en streeft naar een zinvolle relatie met elk van de kinderen in haar groep*)
4. op een juiste wijze communiceren met het kind (*praten en uitleggen op het ontwikkelingsniveau van het kind*)
5. structureren en grenzen stellen (*consequent zijn, ruimte geven, maar ook zeggen wat niet kan*)
6. het stimuleren van de ontwikkeling (*prikkelen, uitdagen om de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling te stimuleren*)

Er is tijd en aandacht voor het individuele kind, waarbij positieve aandacht als middel wordt aangewend om enthousiasme en nieuwsgierigheid aan te moedigen en om zelfvertrouwen te vergroten. De pedagogisch professional toont oprechte belangstelling voor het kind: ze praat met het kind en niet alleen tegen het kind. Via deze gerichte aandacht krijgt het kind het idee dat het iemand is; dat het gezien en gewaardeerd wordt. Elk kind is een individu. Voor een kind is het belangrijk te leren wat de grenzen zijn binnen de groep. Hoe meer duidelijkheid, hoe meer houvast dat biedt. Sommige omgangsregels zijn strak en gelden altijd: er mag bijvoorbeeld niet geschopt en geslagen worden. Andere regels hangen af van de situatie en van het kind in kwestie. De pedagogisch professional zal hiermee rekening houden. Ze laat duidelijk weten wat wel en niet mag en is daarin consequent. Dit zal op een vriendelijke manier gebeuren met een positieve insteek. Immers: een positieve benadering (beloning van goed gedrag) stimuleert het herhalen van dit gedrag en geeft het kind meer zelfvertrouwen, trots en motivatie om het een volgende keer weer zo te doen. Straffen zal soms wel eens even nodig of noodzakelijk zijn om een kind te laten merken dat het menens is en dat het kind een grens heeft overschreden, doch zal niet ingezet worden als niet eerst getracht is om aan het negatieve gedrag een positieve draai te geven. In plaats van continu 'nee' te zeggen, wordt positief gedrag beloond, zodat het kind ziet hoe het juist wél moet.

De pedagogisch professional probeert afstemming en samenhang te vinden tussen het bieden van veiligheid en ondersteuning/bescherming aan de kinderen enerzijds en het stimuleren en uitdagen/prikkelen van de kinderen anderzijds (ruimte versus steun). Het gaat hierbij om de volgende aspecten:

Veiligheid:

- duidelijkheid scheppen over afspraken, regels en omgangsvormen die in de groep gelden
- creëren van een plezierig, ontspannen en open pedagogisch klimaat
- responsiviteit, empathie en respect jegens de behoeften van het kind en van de groep

Ondersteuning:

- van de kinderen in hun onderlinge interactie en van het individuele kind in de groep
- bij de zoektocht naar nieuwe ervaringen, activiteiten, contacten of keuzes
- bij het zelf doen, ondervinden, onderzoeken en experimenteren

Stimulans:

- tot eigen initiatief en het opkomen voor zichzelf
- tot het aangaan van nieuwe uitdagingen
- tot het met en van elkaar leren

Prikkelen:

- van de natuurlijke nieuwsgierigheid en leergierigheid
- tot het verleggen van grenzen en het ontdekken van de wereld
- tot het opdoen van succeservaringen en het ontwikkelen van een positieve instelling

De pedagogisch professionals hebben een signalerende functie wat betreft opvallend gedrag en eventuele achterstand in de ontwikkeling van het kind. Op de locatie wordt zorgvuldig aandacht besteed aan het signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling van het kind. Om de ontwikkeling van kinderen gericht en doelbewust te kunnen ondersteunen, observeren en te registreren maken we gebruik van het observatiesysteem KIJK. KIJK is een breed gestructureerd observatie-instrument, dat wij gebruiken om de ontwikkeling van jonge kinderen tussen nul en vier jaar over een langere periode te volgen en om opvallende verschillen met de gangbare ontwikkeling zichtbaar te maken. De pedagogisch professionals hebben hiervoor de cursus gevolgd en het certificaat behaald. De taak van de pedagogisch professionals is het stimuleren, observeren en signaleren van bijzonderheden in de ontwikkeling van alle kinderen. Zij geven vorm aan de doorgaande ontwikkelingslijn. Twee keer per jaar vinden de observaties plaats en worden de gegevens geregistreerd. Daarnaast vinden er jaarlijks tien-minuten gesprekken plaats met de ouder(s)/verzorger(s) waarin de algehele ontwikkeling aan de hand van het Kijk rapport besproken wordt. De stamgroepen hebben één keer in de twee maanden een decentraal werkoverleg. Als vast punt op de agenda worden bijzonderheden van de kinderen gezamenlijk besproken. Bij bijzonderheden in de ontwikkeling bespreekt de pedagogisch professional dit binnen het decentraal werkoverleg en met de (assistent) leidinggevende. Zij neemt contact op met de ouder(s)/verzorger(s) van het kind, nodigt hen eventueel uit voor een gesprek of verwijst door naar andere instanties zoals bijvoorbeeld een fysiotherapeut, logopedist, opvoed adviespunt, consultatiebureau, kindercoach of Stichting Mee. Ook kunnen we advies inwinnen bij het Centrum voor Jeugd en Gezin en bij het ZAT team. Het Zorg Advies Team (ZAT) kan ons tips en adviezen geven bij opvoedproblemen of bijzonderheden in de ontwikkeling.

Stappenplan bij het signaleren van bijzonderheden:

1. Overleg tussen de pedagogisch professionals op de groep, zien anderen ook iets opvallends, hoe kan dit worden geduid?
2. Bespreken in een decentraal werkoverleg.
3. Observeren en registreren.
4. Bespreken met ouder(s)/verzorger(s). Eventueel doorverwijzen (advies geven) naar een andere instantie. (ouder(s)/verzorger(s) nemen hier zelf een beslissing in).
5. Indien nodig wordt er samengewerkt met de hulpverlenende instantie en vindt er regelmatig een terugkoppeling naar de ouder(s)/verzorger(s) plaats..
6. De uiteindelijke beslissing over wel of niet verder gaan, ligt bij de ouders. Indien nodig wordt er samengewerkt met de hulpverlenende instantie en vindt er regelmatig een terugkoppeling naar de ouders plaats.

De pedagogisch professional beschikt dus over een flink aantal kwaliteiten, zowel in kennis van de ontwikkeling van het kind als in het pedagogisch handelen. De pedagogisch professional heeft overzicht over en inzicht in de groep en begeleidt de groepsprocessen die zich afspelen, om waar nodig op te treden. Door zowel in taal als in daad een voorbeeldfunctie te vervullen heeft de pedagogisch professional een belangrijke rol bij het overdragen van normen en waarden en het geven van uitleg zodat de kinderen de wereld om zich heen leren begrijpen. Onder het motto 'wat je zelf kan, moet je zelf doen'

krijgt het kind de ruimte en de gelegenheid om te experimenteren en te leren om daarmee de zelfredzaamheid te stimuleren.

Een belangrijke taak van de pedagogisch professional is ook gelegen in de communicatie met ouders. Dagelijks is er gelegenheid tot een warme overdracht met ouders. In deze overdracht is ruimte voor het maken van een praatje, het stellen van vragen, het uiten van zorgen, enzovoort. Aanvullend op deze mondelinge overdracht houdt de pedagogisch professional de activiteiten/ontwikkelingen bij in Bitcare. Zo wordt getracht continuïteit en een optimale afstemming te waarborgen.

Om ook voor de toekomst verzekerd te zijn van goed geschoolde en ervaren beroepskrachten in de kinderopvang, biedt 't Ketelhuisje relevante bijscholingsmogelijkheden voor personeel en worden zowel bbl- als bol-stagiaires begeleid en getraind om het beroep in het werkveld te leren.

Inzet van beroepskrachten in opleiding/stagiaires

Op 't Ketelhuisje willen we graag een rol spelen in het opleiden van toekomstige professionals. Daarom bieden wij studenten die een beroeps gerelateerde opleiding volgen graag een stageplek. Enerzijds dragen wij hierdoor bij aan profilering en professionalisering van het beroep en anderzijds vergroten we hiermee de kwaliteit binnen onze kinderopvang.

Wij nemen alleen stagiaires aan die voor langere tijd komen stage lopen. Dit om te voorkomen dat er te veel wisselende gezichten op de groep zijn en zo de emotionele veiligheid van de kinderen te waarborgen. Stagiaires werken altijd boventallig en onder begeleiding van een vaste, gediplomeerde medewerkster. De praktijkopleider is Kim (Directrice). De praktijkopleider regelt de stageplekken, voert de sollicitatiegesprekken en heeft een actieve samenwerking en contact met school.

Wij brengen de ouders altijd op de hoogte van de inzet van stagiaires. De stagiaire stelt zich zelf voor via een voorstelstukje in onze nieuwbrief. Hierbij staat ook omschreven op welke dagen en tijden de stagiaire werkzaam is. Op 't Ketelhuisje hebben we op elke groep één stage plek beschikbaar i.v.m. de kleinschaligheid. De stageperiode start met een kennis making. In de eerste 4 weken leren we de stagiaire de organisatie, de visie, de medewerkers, de kinderen en de ouders goed kennen. Hiervoor krijgen de stagiaires ook per week de tijd om alle protocollen, richtlijnen en regels door te lezen. Het verschonen en het en laten rusten van de jongste kinderen behoort later in de stage ook tot taken van een stagiaire. Hier wachten we de eerste weken mee, zodat de kinderen eerst het nieuwe gezicht leert kennen en een vertrouwensband wordt gecreëerd. De stagiaire verricht naast het begeleiden en verzorgen van de kinderen ook huishoudelijke taken zoals boodschappen doen, stofzuigen, dweilen en afwassen. Daarnaast werk je aan je competenties en opdrachten van school.

Regels, afspraken, taken en verwachtingen voor de stagiaire...

- Initiatief nemen in de vorm van gesprekken plannen, praktijkopleider raadplegen
- Vragen stellen
- Inzet, enthousiasme en motivatie tonen om stage tot goed einde te brengen
- Respectvolle omgang met kinderen, ouders en collega's
- Discretie: geen informatie uitwisselen met of over kinderen en of ouders in bijzijn van andere ouders of informatie naar buiten brengen (beroepsgeheim)
- Kennis opdoen via verschillende kanalen
- Openstaan voor feedback en hier om vragen, ook bij collega's
- Afspraken nakomen
- Zorgdragen voor verslaglegging van evaluatiegesprekken.
- Het volgen van teamoverleg wordt beschouwd als een essentieel onderdeel van het werk bij 't Ketelhuisje. Stagiaires wordt hiervoor uitgenodigd
- Er worden voldoende evaluatiemomenten genomen. Tijdens deze momenten zal de stagiaire op een positief kritische wijze geëvalueerd worden en aanwijzingen krijgen om eventuele aandachtspunten te verbeteren.
- Stagiaire vervullen een voorbeeld functie voor kinderen (let op o.a. taalgebruik en gedrag).
- Voor uitstraling en look verwachten wij dat kleding netjes is. Een minirok, hotpants, korte truitjes, hakken of een zichtbare decolleté zijn niet toegestaan. Eveneens dien je te letten op te lange nagels, grootte oorbellen, hangers, kettinkjes en/of piercings (hiervoor gelden de regels uit het personeelshandboek)
- Er worden sollicitatiegesprekken gevoerd met stagiaires
- Stagiaires hebben een actieve, leergierige houding. Tijdens de stageperiode zijn stagiaires zelf verantwoordelijk voor het plannen van de opdrachten en deze na te laten kijken/beoordelen.
- De stagiaire zorgt dat voor aanvang van de stage een VOG (verklaring omtrent gedrag) aanwezig is op 't Ketelhuisje. Tevens staan ze ingeschreven in het personenregister, het stappenplan wordt hiervoor naar hun per e-mail verstuurd. Pas nadat een geldig VOG afgegeven is kan een stage daadwerkelijk beginnen.

Inzet van groepshulp en vrijwilligers

Op de locatie kan gebruikt gemaakt worden van één groepshulp. Voor de functieomschrijving van de groepshulp houden wij CAO Kinderopvang aan, functieomschrijving 'groepshulp'. Onze groepshulp is in het bezit van een geldig VOG. Daarnaast staat zij ingeschreven in het personenregister. Mochten wij gebruik maken van vrijwilligers in de toekomst, zal dit een klusjesman of een tuinman zijn. Deze vrijwilligers werken altijd boventallig en zijn in het bezit van een geldig VOG. Daarnaast staan zij ingeschreven in het personenregister.

Pedagogisch Beleidsprofessional-/Coach

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich ontwikkelen door spelenderwijs te ontdekken, ervaren, beleven en te leren. Ook onze pedagogisch professionals krijgen de kans om te ontdekken wie ze zijn, welke competenties ze beheersen en hoe zij verder kunnen groeien en ontwikkelen. Daarom worden pedagogisch professionals gecoacht bij de dagelijkse werkzaamheden. Tijdens de individuele coaching gesprekken (minimaal twee gesprekken per jaar) wordt samen gekeken naar de taal en interactievaardigheden, de competenties en de taakafspraken. Zelf reflectie speelt daarin een grote rol.

De pedagogisch coach coacht de professionals daarom bij de dagelijkse werkzaamheden. Pedagogisch coach/Beleidsmedewerker voor 't Ketelhuisje is Kim Kroekenstoel (directrice). Als pedagogisch beleidsmedewerker is zij ook verantwoordelijk voor de vertaling van het pedagogisch beleid naar de praktijk. Hierbij wordt vooral gelet op de praktische uitvoering van het beleid.

Elk jaar in de eerste week van januari wordt vastgesteld hoeveel uur inzet vereist is voor zowel de beleidsvorming als de coaching. De directrice bepaalt wanneer de coaching uren ingezet worden, hiervoor hebben wij wel een basis jaarplanning. Alle pedagogisch professionals (vast contracten en flexibele contracten) krijgen coaching per jaar.

De rekensom voor de coaching per houder is: 10 uur x aantal fte's. Er is geen minimum gesteld aan het aantal coaching uren per beroepskracht. Ook is de wijze van verdeling van de coaching uren over de beroepskrachten niet voorgeschreven. Er is alleen een minimum gesteld aan het totaal aantal coaching uren per kinderopvangonderneming. Jaarlijks wordt er een berekening gemaakt voor het kom ende jaar via de rekentool op: <https://www.1ratio.nl/rpb>. De rekensom voor het pedagogisch beleid is: 50 uur per jaar per locatie.

Jaarlijks ziet de planning voor coaching per medewerker er als volgt uit:

Maand:	Activiteit:	Aantal uren:	Aanwezig:
Januari	<u>Individueel jaargesprek:</u> In dit gesprek wordt terug gekeken naar de beoordeling in december en er worden nieuwe taken / leerdoelen opgesteld voor het komende jaar om vereiste competenties te verbeteren.	1 uur per medewerker (gesprek) 1 uur per Medewerker (voorbereiding op gesprek)	Pedagogisch beleidsprofessional Pedagogisch professional
Juni	<u>Individueel functioneringsgesprek:</u> In dit gesprek wordt het functioneren van het eerste half jaar besproken ook naar aanleiding van de coaching gesprekken op de groep. Voor dit gesprek werkt de pedagogisch beleidsmedewerker op de groep en bespreekt daar de ontwikkeling.	1 uur per medewerker 1 uur per Medewerker (voorbereiding op gesprek)	Pedagogisch beleidsprofessional Pedagogisch professional
December	<u>Individueel beoordelingsgesprek:</u> Eénrichtingsverkeer gesprek, de jaarlijkse beoordeling. Zowel vereiste competenties worden beoordeeld alsook de wijze waarop de pedagogisch professional door middel van het uitvoeren van taken hieraan gewerkt heeft.	½ uur per medewerker ½ uur voorbereiding	Pedagogisch beleidsprofessional Pedagogisch professional
Scholingsactiviteiten	<u>Ruimte als 3^e pedagoog</u> <u>Feedback en teambuilding</u> <u>Intervisie nieuwe medewerker</u>	2 uur per medewerker 2 uur per medewerker 1 keer per kwartaal met de nieuwe medewerkers	Pedagogisch Coach Wendy in samenwerking met de assistent leidinggevende

Inzet pedagogisch beleidsprofessional 2024:

Aantal LRK nummers 't Ketelhuisje: 1 (KDV)

1 x 50 uur = 50 uur op jaarbasis. Per kwartaal: 12,5 uur.

De ingezette uren voor beleidsontwikkeling worden als volgt ingezet:

De assistent leidinggevende en directrice zijn verantwoordelijk voor bedrijfsvoering van de locaties en de aansturing van de professionals. Binnen die werkzaamheden zijn zij verantwoordelijk dat de pedagogisch professionals het pedagogisch beleid uitvoeren, zoals wij dat voor ogen hebben (team overleg momenten, drie jaarlijkse ontwikkel-/evaluatiegesprekken) en dat de beleidsplannen op orde zijn en/of worden bijgesteld waar nodig.

Hiervoor is wekelijks 2 uur voor ingezet tijdens kantooruren, voor ontwikkeling en implementatie van pedagogisch beleid op de locatie.

Inzet coachingsuren: Aantal fte x 10 uur op jaarbasis.

De urenverdeling is het in centraal overleg aan de medewerksters uitgelegd. 1x per kwartaal is er een centraal overleg, waar alle medewerksters en stagiaires bij aanwezig zijn.

Het vernieuwde pedagogisch beleids-/werkplan staat online op onze website www.hetketelhuisje.nl

Medewerksters krijgen ook altijd een mail wanneer het beleidsplan is gewijzigd of aangepast. Daarnaast ontvangen zij een exemplaar van het scholingsplan per email, waarin zij kunnen lezen welke scholingsactiviteiten m.b.t. coaching worden aangeboden.

De oudercommissie vergadert ook één keer per kwartaal en is altijd als eerste op de hoogte over nieuwe beleidsmatige zaken. Ouders worden op de hoogte gebracht via onze maandelijkse nieuwsbrief, waarin ook de notulen van de oudercommissie worden mee verstuurd. Tevens onder het kopje 'nieuws' op onze website kunnen zij ook veel informatie vinden. Daar staan ook de nieuwsbrieven. Daarnaast wordt er veel gecommuniceerd met onze ouders via Bitcare (onze app). Via verschillende manieren worden zij op de hoogte gebracht!

Activiteiten en spelaanbod

a. Spel en het belang van spelen

Leren gaat in kleine stapjes. Een kind moet op zijn manier en in zijn tempo op ontdekkingstocht kunnen gaan, waarbij niet te hoge eisen gesteld moeten worden. Van belang is de aandacht te richten op wat een kind wél kan of wél heeft bereikt (positieve benadering).

Via spel leert het kind uitdrukking te geven aan zijn ideeën en gevoelens: spel leidt ons naar de wezenlijke belevingswereld van het kind. In het spel bouwt een kind zich de wereld zoals hij die ervaart en beleeft. Speexpressie zorgt ervoor dat een kind contact leert maken met anderen. Wat in het echt soms moeilijker gaat, gaat in het spel vanzelf.

Spel is de grondvorm voor de ontwikkeling van de motoriek, zintuigen, intelligentie en sociale interactie. Spel is zelfontdekking, een sociale, creatieve en intellectuele ontdekkingstocht die het kind in staat stelt zich te ontwikkelen.

Voor een gezonde, evenwichtige ontwikkeling is het belangrijk dat een kind kan spelen. Al spelende ontdekt het kind de wereld om zich heen, kan het ervaringen verwerken, emoties uitspelen en zijn lichaam gebruiken.

Kinderen ontwikkelen zich al spelende: ze leren over zichzelf en over de ander. Spel vormt een schakel tussen de echte wereld en de innerlijke belevingswereld van een kind. Spelen gebeurt uit de eigen vrij wil van het kind; het is ook recreatie en ontspanning: het kind beleeft plezier!

Spel en spelen is van cruciaal belang voor alle ontwikkelingsgebieden. Dit wordt zichtbaar in de functies van spel:

- leren omgaan met emoties: kinderen verwerken emoties door ze in hun spel uit te spreken of te spelen; voor enge of vervelende gedachten is er een uitlaatklep
- kinderen leren door te doen: door te spelen leren ze hoe de wereld in elkaar zit. Afhankelijk van het spel wordt een beroep gedaan op cognitieve vaardigheden als ordening van materiaal, ordening in tijd, inzicht in oorzaak-gevolg relaties, plannen maken en verbeeldingskracht / fantasie
- leren omgaan met andere kinderen: in het samenspel leren kinderen om rekening te houden met anderen, om voor zichzelf op te komen en ervaren ze dat het plezierig kan zijn om samen met anderen bezig te zijn
- het oefenen en ontwikkelen van de motorische en zintuiglijke ontwikkeling
- het ontwikkelen van de eigen identiteit: al spelende krijgt het kind een beeld van zichzelf en van de ander
- taalontwikkeling: spel stimuleert de uitbreiding van de woordenschat, de uitspraak, het begripsvermogen en het vormen van goede zinnen

Er bestaan 4 spelvormen:

- bewegingsspel (motorische activiteit)
- constructiespel (combinatie van denken en handelen): blokken, lego, k'nex
- fantasiespel ('doen alsof')
- regelspel (aan de hand van afspraken): tikkertje, verstopperkje

Naarmate kinderen zich meer ontwikkelen, wordt hun spel gevarieerder en complexer. Elke ontwikkelingsfase kent haar eigen specifieke spelsoorten die passen bij de ontwikkeling die kinderen op dat moment doormaken. Maar spelsoorten die bij een 3jarig kind veel gezien worden, kunnen ook in een latere fase nog aanwezig zijn; het spel zal dan op een andere manier verlopen. Daarnaast heeft elk kind een andere voorkeur voor de vorm van spel. Zo bestaan er 'kunstenaars', 'toneelspelers', 'bouwers' of 'ontdekkers'. Ook bestaan er verschillen in voorkeur voor spel tussen jongens en meisjes. Bovendien ontwikkelen kinderen zich in hun eigen tempo. Door veelzijdigheid en keuzevrijheid krijgen kinderen de gelegenheid om hun eigen ontwikkelingsspoor te volgen.

De voorwaarden die nodig zijn om tot spel te komen beïnvloeden de kwaliteit van het spel van kinderen. De ideale voorwaarden zijn:

- een omgeving waar een kind zich veilig voelt
- het kind moet lekker in zijn vel zitten (geen honger, dorst, vermoeidheid)
- er zijn speelkameraadjes en er is spelmateriaal
- er is ruimte en vrijheid om te doen wat je wilt binnen duidelijke grenzen
- er is niet te veel bemoeienis van volwassenen

b. Activiteiten

Kinderen hebben van nature een ontwikkelingsdrang, zijn leergierig en creatief. Om hierop in te spelen heeft 't Ketelhuisje een veelzijdig en zorgvuldig gekozen aanbod van activiteiten, passend bij de ontwikkelingsfase van het individuele kind. Het spelmateriaal en de ruimte geven het kind alle mogelijkheden om zich al spelende te ontwikkelen en spelenderwijs te leren. Plezier, actie, uitdaging, ontdekking, ontspanning en samen spelen komen allemaal aan bod.

Baby's besteden de eerste paar maanden veel tijd aan hun primaire behoeften. Een groot deel van de dag brengen ze door met eten en slapen. Een baby bevindt zich in de sensomotorische fase: het leert om een relatie te leggen tussen de indrukken die via de zintuigen binnenkomen en de motorische activiteit. Hierdoor ervaart een baby zichzelf en de dingen

om zich heen en reageert hier vervolgens op. De eerste twee levensjaren is de baby vooral bezig om zichzelf te ontdekken als apart wezen, los van zijn omgeving, los van de ander. De baby is vooral bezig met het ontdekken van het eigen lichaam: kijken, voelen en geluidjes maken. In de dagbesteding wordt hiertoe de individuele ontwikkeling en het dagritme van de baby gevolgd: de activiteiten met baby's zijn voornamelijk individueel gericht.

Baby's beoefenen voornamelijk bewegingsspel, oftewel sensomotorisch spel. Ook een eerste fase van constructiespel is reeds aanwezig: de baby verkent voorwerpen door te voelen, te ruiken en te proeven. Op een gegeven moment onderneemt de baby de activiteiten steeds bewuster: denkactiviteiten nemen een steeds belangrijkere plaats in. De baby vormt zich langzamerhand een beeld van de wereld om zich heen. De activiteit wordt gevarieerder en ingewikkelder. Rond de 1^e verjaardag worden de eerste vormen van fantasiespel zichtbaar: de baby kan doen alsof en simpele handelingen nabootsen. Ook samenspel is reeds aanwezig: al spelen baby's nog niet echt samen, ze beleven al zichtbaar plezier aan elkaar. Er is sprake van interactie, actie en reactie.

Peuters zijn volop bezig om de wereld te ontdekken. Ze zijn één en al beweging en ontwikkelen hierdoor hun motoriek: ze klimmen, kruipen, knoeien, klauteren, rennen ... De fijne motoriek wordt geoefend in het constructiespel dat steeds meer vorm begint aan te nemen. Het fantasiespel wordt steeds gevarieerder: hierin speelt een peuter voornamelijk situaties na uit zijn dagelijks leven. Fantasie en werkelijkheid lopen nog erg door elkaar. In het fantasiespel komt ook de taal aan bod: peuters zijn veel bezig met het oefenen van taal. Bij het sociale spel doen kinderen sociale vaardigheden op. Bij het samenspel is in het begin nog vooral sprake van naast elkaar spelen (parallelspel) doch kinderen zijn steeds beter in staat tot samenspel en genieten van elkaars aanwezigheid.

Kinderen vanaf een jaar of drie worden steeds zelfstandiger ('zelf doen') en nemen steeds meer initiatief. Ook worden verschillen tussen het spel van jongens en meisjes meer zichtbaar.

Kleuters zijn beter in staat om langere tijd achter elkaar met iets bezig te zijn en kunnen langer stilzitten. Toch blijft bewegingsspel belangrijk, waarbij kleuters vooral zelf willen schommelen of op een klimrek willen klimmen. De bewegingsspelletjes worden complexer en er komen steeds meer regels bij kijken. Het regelspel wordt meer en meer populair. Hierbij worden veel ontwikkelingsaspecten geoefend: kinderen leren rekening houden met elkaar, ze leren om hun emoties in bedwang te houden ('er is maar één winnaar') en oefenen met hun verstandelijke vermogens (spelregels). Dankzij de ontwikkeling van de fijne motoriek kunnen kleuters overweg met veel soorten constructiemateriaal. Hierbij wordt steeds beter volgens een plan of bouwtekening gewerkt. Ook de samenwerking tussen kinderen verloopt steeds beter. Kleuters zijn beter dan peuters in staat tot echt samenspel. Een groot deel van de tijd spelen ze samen met andere kinderen. Ze beheersen de sociale vaardigheden die hiervoor nodig zijn steeds beter. Door te overleggen en te spelen met elkaar, komt het fantasiespel op een hoger niveau. Door het fantasiespel krijgen ze grip op de wereld om hen heen en op hun eigen emoties.

Kinderen tussen de acht en twaalf jaar werken hard aan hun cognitieve ontwikkeling. Op school leren ze lezen, schrijven en rekenen. In het spel doen kinderen niet zomaar wat: ze bedenken vooraf wat ze willen; maken plannen. Bij het bewegingsspel gaat het steeds meer om het beheersen van specifieke vaardigheden. Met constructiemateriaal maken kinderen planmatig ingewikkelde dingen. Het fantasiespel neemt duidelijk af in populariteit: kinderen leven op deze leeftijd meer in de realiteit. Regelspelletjes daarentegen zijn populair. Strategie en kennis gaan daarbij een steeds grotere rol spelen. Kinderen in deze leeftijd krijgen steeds meer aandacht voor hun omgeving: andere kinderen nemen een steeds belangrijkere plaats in in hun leven en samenspel wordt steeds plezieriger. Ook leren kinderen een reëel beeld van zichzelf te vormen: waar ben ik goed in en wat zijn mijn zwakke kanten?

Hobbyontwikkeling en erachter komen waar de eigen interesses liggen hoort bij de ontwikkeling van kinderen in deze leeftijd. Ontdekken waar je goed in bent en die activiteiten delen met anderen geeft kinderen een gevoel van eigenwaarde en respect. Omdat alle kinderen wel ergens goed in zijn, kan spel een middel zijn om kinderen die buiten de groep dreigen te vallen een positief zelfbeeld te laten ontwikkelen en zodoende positieve ervaringen te laten opdoen.

c. Buiten spelen

Er is steeds minder geschikte ruimte voor kinderen om buiten te kunnen spelen. Toenemende verstedelijking en toenemend verkeer zorgen ervoor dat de vrije speelruimte voor kinderen afneemt. Maar ook het aanbod van binnenspeelgoed ontnaemt veel kinderen de lust om naar buiten te gaan; denk aan de televisie, de (spel)computer en het mobieltje. Kortom: kinderen verliezen terrein waarop ze vrij kunnen bewegen, kunnen oefenen, waar ze elkaar kunnen ontmoeten en leren van en met elkaar. Desondanks speelt buitenspelen een essentiële en zeer belangrijke rol in de ontwikkeling én de gezondheid van kinderen en moet dit ook zo blijven. Buiten zijn er heel andere en veel meer spelmogelijkheden dan binnen. De buitenruimte stimuleert de motorische activiteit (rennen, fietsen, balanceren), biedt een schatkamer voor zintuiglijke ervaringen (voelen van zand, zon, regen en wind), leert de kinderen de natuurverschijnselen kennen, wat ze met verschillende materialen uit de natuur kunnen doen en daagt door onverwachte situaties uit tot nieuw spel, nieuwe woorden en nieuwe bewegingen.

De buitenruimte van 't Ketelhuisje biedt mogelijkheden voor kinderen om te ontdekken en te komen tot verschillende soorten spel. De inrichting van de buitenruimte biedt veel variatie waardoor kinderen een grote keuzemogelijkheid aan speelplekken hebben. Zo is er straatruimte om te fietsen, te rennen, is er een zandbak, picknicktafels, buitenbedjes, fietsjes en (natuurlijk) speelmateriaal. Ruimte dus om te spelen, te klimmen en te klauteren, te rennen, uit te rusten, iets verderop,

één minuut wandelen richting 'het park', is er een heus bos met daarin ontelbare mogelijkheden: wandelen, picknicken in het park, takken en bladeren zoeken in het bos, bij de verschillende dieren kijken. Kortom, volop natuurbeleving.

d. Spelmateriaal

Speelgoed kan een goed hulpmiddel zijn om tot spel te komen. Goed speelgoed is eigenlijk speelgoed waar een kind van alles mee kan, maar waar het niets mee hoeft.

Kinderen kunnen in principe heel goed spelen zonder speelgoed: waar geen speelgoed is, maken ze het vaak zelf. Speelgoed is een belangrijk middel om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren, maar het zit hem niet per definitie in de hoeveelheid ervan.

Weinig of geen speelgoed maakt kinderen creatief in het bedenken van hun eigen spel en speelgoed. De kwaliteit van speelgoed en een goede aansluiting bij de leefwereld van het kind blijkt veel belangrijker.

't Ketelhuisje heeft daarom een zorgvuldig geselecteerd en gevarieerd aanbod qua spelmaterialen. Uitgangspunt bij de keuze voor spelmaterialen zijn de Tien speelgoedregels van de Stichting SpeelGoed Nederland. Deze Stichting verdiepte zich in de verschillende ontwikkelingsfasen van kinderen en vertaalde dit naar tips om verantwoorde speelgoedkeuzes te maken.

De Tien Speelgoedregels van de Stichting SpeelGoed Nederland zien er als volgt uit: Goed speelgoed:

- ...leert zonder dat je het merkt
- ...sluit aan op de behoefte en de ontwikkeling van het kind
- ...biedt steeds nieuwe en andere mogelijkheden
- ...is niet snel stuk
- ...vermeldt een leeftijdsindicatie
- ...is duurzaam
- ...is altijd zijn geld waard
- ...is veilig
- ...is voorzien van een gebruiksaanwijzing
- ...doet het kind de tijd vergeten

Voor baby's zijn dingen om naar te kijken en te luisteren aantrekkelijk: een spiegel, een mobiel, een fotoalbum of een prentenboek, muziek en eenvoudige muziekinstrumenten, verhaaltjes, rammelaars, bijtfiguren, zachte of houten blokken en ballen. Voor bewegingsspel zijn er zowel binnen als buiten tal van mogelijkheden: van hobbelpaarden, loopauto's en babyduwkarren tot ruimte voor kruipen, rollen en voelspelletjes.

Peuters zijn één en al beweging om de wereld om hen heen te ontdekken. Duplo, blokken, zand, water en klei, creativiteitsmaterialen, kringspelletjes, eenvoudige gezelschapsspelletjes en eenvoudige puzzels en mozaïeken zijn er voor binnen; buiten zijn er schommels, driewielers, een klimrek, een glijbaan, een zandbak en ruimte om te rennen, te steppen, te klauteren. Om te experimenteren met echte dingen en activiteiten zijn er autootjes, poppenhoekmaterialen en kruiwagens en is er muziek om op te bewegen, om mee te zingen en om naar te luisteren.

Om tegemoet te komen aan de behoefte tot zelfstandigheid, samenspel en regelspel zijn er voor de kleuters verschillende hoekjes ingericht, zoals een bouwhoek, een poppenhoek en een spelletjeshoek, waarin kinderen allerlei situaties uit het dagelijkse leven kunnen naspelen (denk aan doktertje, winkeltje, poppenkast, etc.). Buiten kunnen ze schommelen, wippen, vliegeren, badmintonnen, rolschaatsen, touwtjespringen, knikkeren, steltlopen en natuurlijk klimmen, klauteren en rennen.

e. De rol van de pedagogisch professional bij spel en spelen

De pedagogisch professional heeft invloed op welbevinden van het kind in de kinderopvang en de betrokkenheid van het kind bij spel en activiteiten. De pedagogisch professional zorgt in de eerste plaats voor het creëren van een omgeving en sfeer waarin kinderen zich veilig en vertrouwd voelen, zowel individueel als groepsgewijs. Daarnaast zorgt de pedagogisch professional ervoor dat er wat valt te ontdekken en te beleven in de omgeving die uitdaagt tot spel. Tussen deze twee taken, het creëren van veiligheid en zorgdragen voor uitdaging bij het spelen, bestaat een spanningsveld: enerzijds gaat er in onze huidige samenleving veel aandacht uit naar het verhogen van de veiligheid; anderzijds houdt spelen in: vrijheid, de wereld ontdekken, de mogelijkheden uitproberen, de grenzen verkenen, leren met vallen en opstaan....met alle risico's van dien. De grote nadruk op veiligheid beperkt de mogelijkheden om te spelen en de kwaliteit van het spel. Aan de pedagogisch professional op 't Ketelhuisje de taak om, samen met de kinderen en de ouders, een evenwicht te vinden tussen uitdaging en veiligheid, tussen ruimte geven en bescherming bieden, tussen risico en begrenzing.

Hiermee krijgen de kinderen ruimte voor spontane spelactiviteiten, de vrijheid om hun eigen spel te mogen spelen en de mogelijkheid eigen initiatief te tonen. Anderzijds geeft een duidelijke structuur de rust en veiligheid die nodig is om te spelen. De pedagogisch professional maakt telkens een afweging tussen regelgeving en ruimte en biedt hulp op die momenten dat een kind daaraan behoefte heeft. De pedagogisch professional begeleidt het spel van de kinderen, toont belangstelling, moedigt aan, biedt gerichte activiteiten aan, observeert de kinderen in hun spel en geeft aandacht, begeleiding of een duwtje in de rug waar en wanneer nodig.

De werkwijze

De ruimte als pedagoog

Kinderen ontwikkelen zich door de drie pedagoogen; het kind zelf, de volwassene en de ruimte. In dit stuk staan wij bij de ruimte centraal. Bij 't Ketelhuisje vinden wij het belangrijk dat wij inspelen op de behoeften van kinderen, het nieuwsgierige gedrag van kinderen prikkelen en ze zich laten ontwikkelen op individueel niveau. Dit doen we door een plek te creëren waar kinderen zich thuis voelen, een huiselijke sfeer. Belangrijk hierin vinden wij een uitdagende omgeving met materialen die stimuleren bij de ontwikkeling van elk individu en dat kinderen zich veilig voelen en voortbewegen in de ruimte waarin ze zich bevinden. Hierbij letten wij erop dat er zelfstandig gewerkt kan worden, de materialen op kind hoogte aangeboden worden en dat ze alle ontwikkelingsgebieden samen of zelfstandig kunnen ontplooien. De ruimtes zijn zo ingericht dat ze bijdragen aan de ontwikkeling van elke doelgroep, wij zetten de ruimte in als pedagoog. Iedere ruimte binnen 't Ketelhuisje vraagt aandacht, zorg, onderhoud en ruimte voor nieuwe ideeën. Door een passende aankleding van de ruimte kunnen de pedagogische aspecten die wij aanbieden volledig tot zijn recht komen. Meubels en materialen zijn aangepast aan de ontwikkelingsfasen van een kind.

In de ruimtes werken wij met vloerkleden en/of Montessori matjes om een eigen 'werkplek' voor de kinderen te creëren. Hierdoor kan het gemaakte werkstuk en/of spel ook blijven staan tot een volgend speelmoment. Bij het opruimen van de ruimtes zetten wij alles speelklaar neer, zodat kinderen de volgende dag direct uitgenodigd worden om tot spel te komen en de keuzes makkelijker maakt voor kinderen.

Bij de inrichting is gekozen voor natuurtinten, dit zorgt voor rust en minder prikkels in de ruimte waarin de kinderen zich bevinden. De primaire kleuren kom aan bod in het spelmateriaal. Bij het inrichten van de ruimtes houden wij rekening met de 12 elementen van de rijk speelleeromgeving. Meer informatie over de 12 elementen van de rijke speel-leeromgeving kun je lezen onder hoofdstuk 7 'de rijke speelleeromgeving'.

Materiaalgebruik

Wij werken met hoog meubilair voor de aller kleinsten en laag meubilair voor de dreumesen en peuters. Laag meubilair zorgt er voor dat de zelfstandigheid wordt bevorderd en kinderen leren verantwoordelijkheid te dragen voor de omgeving. Lage stoelen, lage tafels en open kasten met speelgoed op ooghoogte dragen hieraan bij. Ook beschikken wij over veel natuurlijk materiaal, houten speelgoed is duurzaam en straalt rust uit, dit is dan ook wat wij willen creëren op de groepen binnen 't Ketelhuisje. Het gebruik van houten speelgoed heeft veel voordelen, het bevordert de motoriek en draagt bij aan de creativiteit van kinderen. Dit komt omdat veel houten speelgoed vrij simpel in elkaar zit, hierdoor wordt nu juist de fantasie geprikkeld en is het niet al voorbestemd wat ermee moet gebeuren, dit noemen wij vrij spel.

Wat goed aansluit bij vrij spel is open eind materiaal, dit is spel zonder vooraf bepaald doel, zonder goed of fout en zonder regels. Kinderen kunnen echt hun eigen spel bedenken en de creativiteit de vrije loop laten. Je bent "baas" over je eigen spel. Wij combineren dit materiaal dan ook graag met "gesloten" materiaal om zo kinderen alle kanten op te laten gaan. De materialen waar wij over beschikken worden in kleine aantallen aangeboden, geen overvolle manden op de groepen. Kinderen kunnen zelf experimenteren wat ze met de materialen kunnen gaan doen, de professionals zijn ervoor om de juiste sturing te geven indien nodig. Ook wisselen wij regelmatig de materialen af, zodat alle materialen uitdagend blijven en de kinderen dagelijks opnieuw geprikkeld en uitgedaagd worden. Door niet alle materialen tegelijk aan te bieden is er ook meer rust op de groepen zelf. Geen kasten die vol staan, maar een aantal manden met materiaal die centraal staan gedurende een periode.

Werken in kleine groepen

Wij vinden het belangrijk dat er veel rust en specifieke aandacht is voor alle kinderen gedurende de dag. Dit doen wij door de kinderen in de ochtend, voor 09:00 uur, te verdelen onder de professionals die deze dag aanwezig zijn, kunnen de professionals met een kleiner groepje uiteen. We maken hierbij gebruik van onze rustige-, huiselijk en ontdekkende leeromgeving. Hierdoor creëren we meer rust en meer aandacht per individu, doelgerichte activiteiten kunnen door de professional nu concreter worden geobserveerd en kinderen krijgen hierdoor het gevoel dat ze eerder gezien worden. Professionals kunnen er voor kiezen (bij een uitzonderlijke situatie) om gezamenlijk op de groep te blijven, maar bieden dan wel beiden andere activiteiten aan. Hierdoor ontstaat er op de groep ook meer rust en houden de professionals een goed overzicht. Aan het einde van de dag is er een warme overdracht onder de professionals over alle ontwikkelingen, activiteiten en andere leuke weetjes van de kinderen, zodat er door iedereen een overdracht gegeven kan worden naar ouders.

De buitenruimte

Beleving in en met de natuur, als kinderopvang vinden wij het samen buiten zijn erg belangrijk. 't Ketelhuisje beschikt over een ruime buitenruimte waar ontzettend veel te zien en te beleven valt en waar wij iedere dag met de kinderen te vinden zijn. Door de aanleg van groen in de tuin halen we de natuur dichterbij en kunnen de professionals hier elk seizoen op in spelen. Voor kinderen is dit de ideale plek om lekker te spelen, te ontdekken en het energieniveau gedurende de dag op een

fijne manier te reguleren. Vrij spel, maar ook doelgericht bezig zijn met de natuur en de ontwikkeling van de motorische vaardigheden komen in onze tuin duidelijk naar voren en worden gestimuleerd.

Het Atelier

Voor de peuters beschikken wij over een Atelier. Hier willen wij de creativiteit van kinderen op verschillende manieren naar voren laten komen. Dit doen we door in de ruimte verschillende materialen klaar te zetten die op elke wijze het creatieve in een kind prikkelen, denk hierbij aan verf, kosteloos materiaal, hout, papier en gereedschap om zelfstandig tot een kunstwerk/project te komen. Maar ook constructie materiaal draagt in deze ruimte bij aan deze ontwikkeling. Onze visie is om het kind vrij te laten in zijn ideeën en zelf keuzes te laten maken tot welk resultaat ze willen komen. De professionals bieden kaders van regels en structuur waarin de kinderen vrij gelaten worden en zo zelfstandig aan de slag kunnen, geen enkele uitslag zal hetzelfde zijn. Waar wij vooral voor staan is om niet alleen de uitkomst te belonen maar juist het proces er naar toe. Tijdens dit proces leren kinderen meer dan wij denken en groeit vaak het zelfvertrouwen. Hierdoor hebben wij ook gekozen om te werken met het pedagogisch documenteren, het tentoonstellen van gemaakt kindwerk. Hoe leuk is het om je gemaakte kunstwerk uiteindelijk tentoon gesteld te zien staan of in lijsten door de locatie te zien hangen. Lees hierover meer onder het kopje 'pedagogisch documenteren'.

Bitcare

Een fijne methode om digitaal alle kind gegevens en ontwikkelingen bij te houden. Ouder(s)/verzorger(s) beschikken over een app waarbij dagelijks updates ontvangen worden over het speelplezier en de ontwikkelingen van de kinderen. Voor ons een fijne manier om met ouders, gedurende de dag, activiteiten en ontwikkelingen uit te wisselen en te communiceren. Hoe leuk is het om een verhaaltje te lezen over de avonturen van de kinderen en dit zichtbaar via foto's in beeld te krijgen. Professionals houden ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte van de activiteiten die op een dag plaatsvinden, dit kan variëren van heerlijk buitenspelen tot een doelgerichte activiteit waar een ontwikkeling zichtbaar is. Voor de aller kleinste worden de verzorgmomenten nauwkeurig vast gelegd en bijgehouden zodat ouders hiervan de gehele dag op de hoogte blijven. Als ouder heb je de mogelijkheid om hierop te reageren zodat het gevoel van betrokkenheid meer aanwezig is. Dagelijks wordt er een kort persoonlijk verhaaltje per kind genoteerd in Bitcare met daarin zichtbaar de activiteiten en de ontwikkelingen.

Via Bitcare worden de kinderen aan- en afgemeld. Dit dient ten alle tijden op tijd gedaan te worden, zodat de aanwezigheidslijst ten alle tijden kloppend is. De I-pad wordt namelijk ook ingezet bij het ontruimen van de locatie bij bijvoorbeeld brand. Wanneer om 09:00 uur nog niet alle kinderen gebracht zijn, worden de ouders gebeld.

Pedagogisch documenteren

Pedagogisch documenteren is een manier om de belevenissen van de dag en de dagelijkse praktijk in de kinderopvang zichtbaar te maken en te bespreken vanuit een kritische blik. Pedagogische documentatie kan je helpen om je dagelijkse observaties met de ouders te delen en te illustreren met concrete voorbeelden uit de praktijk. Bij 't Ketelhuisje documenteren wij de creatieve ontwikkeling van de kinderen door middel van foto's en door de output van een creatieve activiteit te presenteren op ooghoogte van de kinderen.

Familiemuur

We willen samen met jullie de kinderen helpen om trots op zichzelf te zijn en tegelijk ook respect voor anderen te hebben. Eén van de manieren waarop we dit willen doen, is per groep een familiemuur maken met familiefoto's met de belangrijkste personen uit het leven van ieder kind. Zo creëren wij een stukje 'thuis', een stukje (extra)veiligheid en geborgenheid in het Kinderopvang. Zo ervaren we samen bij het bekijken van de familiemuur ook gelijkenissen en verschillen. Op deze manier hopen we, dat de kinderen met nog meer openheid het leven tegemoet gaan. Om deze familiemuren te maken hebben we medewerking van de ouders nodig. Wij vragen ouders om samen met de kind(eren) een familieportret te maken.

Buiten slapen

In Scandinavische landen weten ze het al heel lang: buiten slapen is gezond! Kinderen die buiten slapen maken door het zonlicht meer vitamine D aan. Ook hebben kinderen die buiten slapen minder last van verkoudheid. Dit omdat de luchtkwaliteit buiten beter is dan binnen. Veel kinderen slapen buiten rustiger, dieper en langer. Ook de 'moeilijke' slapers! Buiten slapen zorgt in die gevallen voor beter uitgeruste kinderen en dit draagt weer bij aan de ontwikkeling. Bij 't Ketelhuisje maken wij daarom ook gebruik van onze buitenbedden.

Buiten slapen is tevens voor baby's een waardevolle kennismaking met de natuur. De afhankelijkheid van hun zintuigen maakt dat baby's ruiken, horen, voelen, proeven en zien als de beste. Deze zintuigen worden buiten volop geprikkeld en gestimuleerd. In een buitenbedje hebben kinderen volop gelegenheid om te kijken naar de wolken, de blaadjes en te luisteren naar de geluiden van de natuur zoals fluitende vogels en ritselende bladeren. Ook maken ze kennis met veranderende weersomstandigheden: het zonnetje op hun huid en de wind over hun wangen. Voordelen van buitenslapen:

- Slapen langer
- Slapen 's nachts ook beter binnen
- Worden met beter humeur wakker

- Zijn minder vaak ziek
- Gezonde buitenlucht, door het zonlicht maken ze meer vitamine D aan

Schoenbeleid

Hygiëne vinden wij erg belangrijk op 't Ketelhuisje. Daarom hanteren wij een schoenbeleid. Binnen dragen de medewerkers binnen schoenen en kinderen spelen op antislipsokken. De kinderen zetten de schoenen ook bij de deur neer. Voor jullie ouders liggen er bij de ingang overschoenen. Zo kan iedereen op een schone vloer spelen.

Jaarplanning en activiteiten

Bij 't Ketelhuisje werken wij met een jaarplanning. Jaarlijks wordt het door de assistent leidinggevende in samenwerking met de professionals de jaarplanning opgesteld voor alle activiteiten/thema's en uitstapjes.

Minibieb

Bij de voordeur van 't Ketelhuisje staat een minibieb. Minibieb werkt vanuit het idee dat je de samenleving met elkaar leuker kunt maken. Vanuit deze gedachte is de minibieb voor de kinderen ontstaan. Er zijn geen vaste regels voor wat een Minibieb precies is. Het gaat erom dat de Minibieb boeken uitleent aan kinderen die in de buurt wonen of op bezoek zijn. Het gaat om het idee dat je met elkaar een plek beheert waar iedereen boeken kan lenen, ruilen of achterlaten. Met elkaar en voor elkaar dus. Hiermee willen wij de taalontwikkeling van de kinderen beter laten ontwikkelen en ouders aanzetten tot voorlezen.

Interactief voorlezen

Dagelijks voor het fruit eten wordt er interactief voorgelezen door de pedagogisch professional in een kleine groep. Bij interactief voorlezen praten de professionals voor, tijdens en na het voorlezen met de kinderen over het verhaal. Ze stellen vragen aan de hand van de voorleeskaarten (wie, wat waar, wanneer, probleem/oplossing). Hiermee stimuleren ze de kinderen om verbanden te leggen.

Observeren en rapporteren

Alle kinderen hebben een eigen mentor, dit is de pedagogisch professional die ze het meeste zien. De mentor is verantwoordelijk voor het observeren en rapporteren. Twee keer per jaar worden de kinderen geobserveerd aan de hand van ons eigen observatiemodel. In het observatiemodel dat wij bij 't Ketelhuisje hanteren worden de volgende ontwikkelingen geobserveerd:

Sociaal – emotionele ontwikkeling

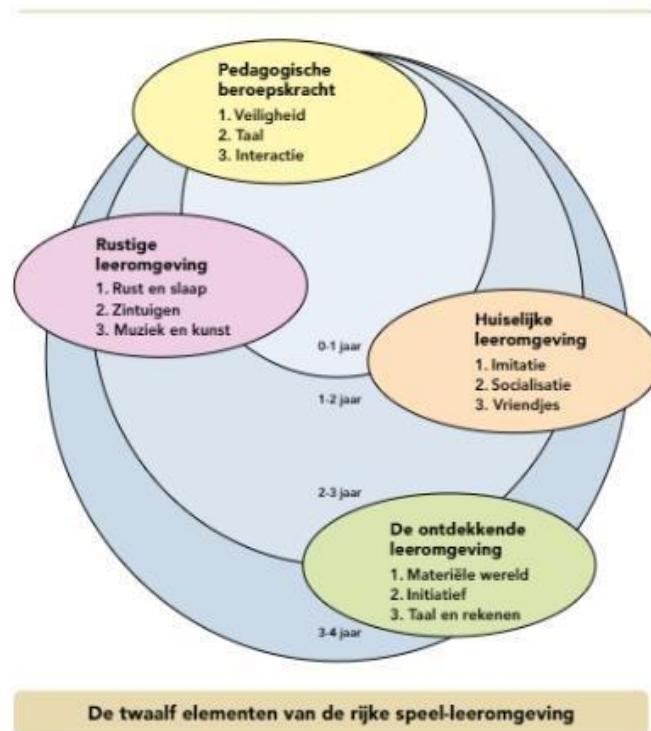
- Taal – en spraak ontwikkeling
- Lichamelijke ontwikkeling
- Speel- en leer ontwikkeling
- Cognitieve ontwikkeling
- Zelfredzaamheid

Bij iedere verjaardag van het kind worden ouders uitgenodigd voor een persoonlijk tien-minuten gesprek op locatie.

De rijke speel-leeromgeving

Wij werken met de rijke speel-leeromgeving, binnen deze omgeving werken wij met vier opvoedkundige principes die het kind omhult, stimuleert en veiligheid biedt. Deze vier principes zijn weer op te delen in twaalf elementen die samen de rijke speel-leeromgeving vormen.

Pedagogische beroepskracht

Onze professionals bieden structuur en veiligheid en zorgen voor rust en regelmaat binnen onze visie. Zij zijn de rode draad waar kinderen op terug kunnen vallen en die ondersteunen bij ieders ontwikkeling. Kinderen leren van en door andere kinderen en van onze professionals. De professionals zijn gericht bezig met de ontwikkeling en zorgen voor de juiste interactie tussen kind en volwassene. Door middel van luisteren, uitdagen, begeleiding bieden, observeren, inspelen op behoeften en aanmoedigen, kan elk individu zijn eigen persoonlijkheid vormen. Hierbij spelen veiligheid, taalvaardigheden en interactie een belangrijke rol.

Rustige leeromgeving

In deze omgeving staat het samen ontspannen en slapen centraal, met de professional de rust opzoeken en heerlijk genieten en samen snoezelen. Wij maken hierbij gebruik van gedempt licht, zachte muziek en meubilair dat gebruikt kan worden in een ontspannen houding. Dit zorgt ook voor het stimuleren van de zintuigen, we bieden gerichte prikkels aan waarbij ze ontspannen en tot zichzelf komen. Door het zien van verschillende kleuren, bewegingen en lichtbronnen prikkelen wij het zien. Het horen komt naar voren door verschillende geluiden te laten horen door middel van muziek en instrumenten. Het voelen prikkelen wij door gebruik te maken van verschillende ondergronden en materialen met verschillende texturen. De innerlijke leefwereld van het kind staat hierdoor centraal.

Huiselijke leeromgeving

In deze omgeving staat het imiteren centraal, de ruimte is zo ingericht dat de kinderen de mogelijkheid krijgen om tot imitatiespel te komen. Kinderen leren door observeren en imiteren, denk hierbij aan een keukentje in de keuken van de professional, een kleine stoel naast de grote stoel en materialen die het rollenspel stimuleren. Binnen 't Ketelhuisje willen wij hiermee de socialisatie stimuleren, hierdoor leren kinderen wat goed en fout is en hoe jij je als individu je kan aanpassen in de samenleving. Spelenderwijs vergaren kinderen sociale kennis en vaardigheden, zodat ze uiteindelijk zelfstandig relaties kunnen opbouwen met anderen.

De ontdekkende leeromgeving

In deze omgeving zijn wij druk bezig met samenspel en leren van en met elkaar. De professionals spelen hier in op de behoeften van elk individu en zijn zich bewust van alle ontwikkelingsgebieden en zorgen voor een voorbereide, ingerichte ruimte. Vrij spel is hier belangrijk, maar ook doelgerichte activiteiten in kleine groepen of individueel aanbod is hier van belang.

Kinderen kunnen eigen interesses volgen en zelf op ontdekkingstocht gaan in zijn ontwikkeling. Het uitzoeken, spelontwikkeling en het opruimen van materialen dragen bij aan een stuk zelfredzaamheid. De groei naar zelfstandigheid staat altijd voorop en wij kijken door de ogen van het kind om dit te bevorderen.

Voeding

Wij staan voor een gezonde kind ontwikkeling voor met veel aandacht voor spelen en bewegen in de gezonde buitenlucht. Een gezond en verantwoord voedingspatroon hoort hierbij: fruit, gezonde warme maaltijd, bruin brood (géén witbrood), gezonde tussendoortjes en voldoende te drinken.

Elke groep kent zijn eigen vaste eet- en drinkmomenten met duidelijke, eenvoudige tafelregels en –rituelen. Dit biedt houvast voor de kinderen en creëert een rustige en gezellige sfeer tijdens het eten. Het voedingsbeleid van 't Ketelhuisje is gebaseerd op de richtlijnen van het Voedingscentrum. Wij vinden het belangrijkom kinderen gezonde voeding te bieden en zo positief bij te dragen aan hun ontwikkeling.

We gebruiken zoveel mogelijk echt servies en glas. De kinderen vanaf twee jaar gebruiken glazen om uit te drinken, ze voelen zich hierdoor heel groot en leren ook dat servies breekbaar is. Ze leren dus voorzichtig met materialen omgaan.

De sociale maaltijd

De jongste kinderen in de babygroep kennen een eigen voedingsschema vanuit de thuissituatie. Er is veelvuldig overleg tussen ouders en de pedagogisch professional om zo goed mogelijk in te spelen op het voedingsschema van het kind. Ouders brengen babyvoeding zelf in afgemeten hoeveelheden ('torentjes') mee van huis. Moeders die hun kind borstvoeding geven, kunnen dit desgewenst doen op 't Ketelhuisje. Eet- en drinkmomenten kunnen variëren, afhankelijk van het ritme van de baby en zijn voedingsbehoeften. De pedagogisch professional stimuleert en speelt in op de ontwikkeling van de fijne motoriek en de oog handcoördinatie door, wanneer het daaraan toe is, de baby zelf te laten eten met een lepel, door het aanbieden van vingervoedsel, door de baby uit een beker te laten drinken of door de baby zelfstandig in een kinderstoel te laten zitten. Dit alles met veel geduld en een passend gevoel voor humor. Het zelfvertrouwen van de baby zal hierdoor vergroten en de baby zal het gevoel krijgen dat hem iets lukt.

In de kdv-groep zijn er vaste eet- en drinkmomenten met duidelijke, eenvoudige tafelregels en –rituelen. Dit biedt houvast voor de kinderen en creëert een rustige en gezellige sfeer tijdens het eten. Halverwege de ochtend en de middag is er een fruit- en drinkmoment. Eventuele tussendoortjes zijn gezond en voedzaam (crackers, soepstengels, volkoren biscuitjes). Tussen de middag bestaat de maaltijd uit brood met beleg en (karne)melk. Zoet en hartig beleg wordt afgewisseld; de pedagogisch professional stimuleert de kinderen om het gebruik van zoetheid, vet en suiker tot een minimum te beperken. Kinderen eten naar behoefte: de pedagogisch professional komt tegemoet aan deze behoefte van elk kind. Dit geldt ook voor drinken: gedurende de hele dag kunnen de kinderen naar behoefte water of thee drinken.

Voor de kinderen van de voorschoolse opvang worden met ouders afspraken gemaakt over het al dan niet nuttigen van een broodmaaltijd. De kinderen van de naschoolse opvang eten bij aankomst vanuit school, wanneer alle kinderen gearriveerd zijn, gezamenlijk crackers. In samenspraak met ouders kan hieraan een minimum of maximum worden gesteld. Op de lange middagen wordt in principe brood gegeten. Hiervan kan worden afgeweken wanneer er bijvoorbeeld een kookactiviteit op het programma staat of wanneer er gerechten als pannenkoeken, poffertjes of tosti's op het menu staan. Aan het eind van elke middag is er een fruit- en drinkmoment. Eventuele tussendoortjes bestaan uit biscuitjes, fruit of crackers. Tijdens de maaltijd is er aandacht voor het sociale aspect, voor de gezondheid en voor tafelmanieren. De maaltijd is een sociale aangelegenheid waarin tijd en ruimte is voor eten, praten, gezelligheid en spelenderwijs leren. De kinderen worden gestimuleerd om zelf hun boterham te smeren en op te eten, te praten met elkaar, netjes te vragen en rekening te houden met elkaar. De pedagogisch professional stelt begrijpelijke en realistische eisen aan de tafelmanieren, passend bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind.

De speciale maaltijd

Voor alle groepen geldt dat de pedagogisch professionals rekening zullen houden met specifieke wensen van kinderen en ouders. Volgt een kind een speciaal dieet of is bepaalde medicatie noodzakelijk, dan worden uiteraard de eet- en drinkinstructies gevolgd. Dieetvoeding wordt door ouders zelf meegebracht. Af en toe, tijdens een speciale gelegenheid, op een mooie lentedag of zomaar, is er een bijzondere maaltijd. Denk hierbij aan een picknick buiten in 't voorjaarszonnetje, erwtensoep met knakworst op een koude winterdag of eigengemaakte, spannende gerechten bij een kookactiviteit. Een andere speciale gelegenheid is een verjaardag van de pedagogisch professional of van één van de kinderen. In het geval van een kinderverjaardag zorgen de ouders van het jarige kind voor een traktatie. 't Ketelhuisje wil ouders stimuleren om gezonde en verantwoorde traktaties mee te brengen. Denk hierbij aan feestelijke, aantrekkelijk uitzienende en gezonde hapjes of niet eetbare traktaties (klein speeltje). Immers: de presentatie is het halve werk! Ook in vakanties of op vrije schooldagen worden speciale activiteiten ondernomen. Voor een dagje uit zullen lunchpakketjes worden verorberd; bij mooi weer kan een barbecue worden georganiseerd. En zo zijn er nog tal van andere, nieuwe mogelijkheden!

Oudercontact

Kennismaking en aanmelding

Het eerste contact tussen ouders en de locatie bestaat in principe uit het kennismakingsgesprek. Dit is een vrijblijvend informatief gesprek met eventueel een rondleiding op 't Ketelhuisje. Het is mogelijk om, voorafgaand aan of tijdens het kennismakingsgesprek, een informatiepakket (onze tarievenkrant met alle informatie) op te vragen. Natuurlijk kunt u ook altijd telefonisch informatie opvragen, een e-mail sturen (info@hetketelhuisje.nl) of de site van 't Ketelhuisje bekijken: www.hetketelhuisje.nl. Afhankelijk van uw wensen kunnen er tijdens de kennismaking concrete afspraken gemaakt worden omtrent de aanmelding van uw kind(eren).

Op social media kunnen ouders ons volgen op Instagram: [hetketelhuisje](#).

Contact tussen ouder /verzorger en pedagogisch professional

Als ouder / verzorger wilt u graag weten hoe het met uw kind gaat op de kinderopvang. Ook de pedagogisch professional is erg geïnteresseerd hoe het thuis reilt en zeilt met de kinderen uit haar groep. Een goede communicatie tussen ouders en pedagogisch professional is daarom erg belangrijk. Immers, de ouders en de pedagogisch professional delen samen een stukje van de opvoeding en verzorging van het kind. Dit vraagt om een optimale afstemming van de begeleiding en het ritme tussen de thuissituatie en de kinderopvang. Een open en respectvol contact tussen ouders en pedagogisch professional is noodzakelijk om het gedrag van het kind te begrijpen, om samen één lijn te vinden in de opvoeding, om elkaar te steunen in de opvoeding en om een goed contact met het kind op te bouwen. Het contact kan op verschillende momenten en in verschillende situaties plaatsvinden. De meeste van deze contacten zijn informeel van aard.

Tijdens het ophalen en brengen is er bijvoorbeeld vanzelfsprekend contact tussen ouders en de pedagogisch professional. Meestal gaat het dan om het uitwisselen van gewone, alledaagse dingen. Ook het heen-en-weer schriftje voor de jongste kinderen, indien gewenst door ouders, kan hiertoe dienen. In dit schriftje houden ouders en pedagogisch professional elkaar op de hoogte van bijvoorbeeld slaap- en eetpatronen of van leuke, bijzondere gebeurtenissen of ontwikkelingen. Niet altijd vormen de breng- en ophaalmomenten de meest aangewezen contactmomenten. Afhankelijk van het doel van het contact kan het af en toe nodig zijn om afspraak te maken met de pedagogisch professional. Tijdens zo'n gesprek is er rust en ruimte om naar elkaar te luisteren en kan er bewust worden stilgestaan bij de ontwikkeling van het kind, bij de voortgang of bij eventuele problemen.

Het initiatief voor zo'n gesprek kan bij zowel de pedagogisch professional als bij de ouders liggen.

Niet alle ouders zullen, om uiteenlopende redenen, gebruik maken van de mogelijkheid om een afspraak te maken met de pedagogisch professional. Daarom is er op 't Ketelhuisje in principe eens per jaar standaard een kindgesprek waarin ook weer wordt stilgestaan bij de ontwikkeling van het kind, waarin getracht wordt de afstemming tussen de thuissituatie en de kinderopvang te optimaliseren en waarin uiteraard allerlei vragen gesteld kunnen worden.

Een vertrouwensrelatie tussen ouders en pedagogisch professional is van groot belang. Het kind moet zich thuis voelen op 't Ketelhuisje, maar dat kan eigenlijk pas als de ouders zich ook thuis voelen op 't Ketelhuisje. Bewustwording van verschillen in opvattingen, weten wat je aan elkaar hebt en een heldere communicatie over elkaars verwachtingen, scheppen duidelijkheid en vertrouwen tussen ouders en de pedagogisch professional. Als er verschil van inzicht tussen pedagogisch professional en ouders bestaat over de wenselijke verzorging en begeleiding, dan zal de pedagogisch professional dit bespreekbaar maken. Mochten er toch onduidelijkheden blijven of problemen ontstaan, dan is het belangrijk om tijdig met elkaar om de tafel te gaan en te zoeken naar een oplossing.

Wenbeleid

Het is belangrijk dat kinderen zich op hun gemak voelen. Wanneer een kind voor het eerst komt, hanteren wij hiervoor een zogeheten wenbeleid. In overleg met ouders wordt er tijdens het plaatsingsgesprek een wenmoment gepland, zodat zowel het kind als de ouders als de medewerkers kunnen wennen aan elkaar en het nieuwe ritme. Wij zijn ons ervan bewust wat voor emotionele gevoelens en spanning dit met zich mee kan brengen. Er is daarom ruimte om te wennen aan al het nieuwe wat er komen gaat.

Een baby/dreumes of peuter komt doorgaans wennen in de week voordat de opvang start. Dit wordt besproken tijdens de intake (het plaatsingsgesprek) die voorafgaand aan de startdatum van de opvang plaats vindt. De wentijden zijn 's ochtends van 09.00 – 11.00 uur en 's middags van 13.00 – 15.00 uur. Een wenmoment is bij uitstek geschikt om de zorg voor het kind zo optimaal mogelijk te laten aansluiten binnen de opvang. Voor de buitenschoolse opvang is het wennen van 14.30 – 16.30 uur.

Per groep kan maximaal één kind tegelijk wennen. Komen er twee kinderen uit eenzelfde gezin wennen in één groep (bijvoorbeeld een tweeling) dan is wel toegestaan dat ze gelijktijdig wennen.

Wij vinden het belangrijk dat het kind al kan wennen aan nieuwe geluiden, nieuwe prikkels en een andere omgeving. Een kind is een kwetsbaar en kostbaar onderdeel, die deel uitmaakt van onze wereld. Dit kan voor ouders even wennen zijn, dat zij hun kostbaarste bezit bij op dat moment onbekende mensen onderbrengt. Ouders mogen ten alle tijden contact opnemen met de pedagogisch medewerkers, om te vragen hoe het gaat met hun kind. Ook zullen de pedagogisch medewerkers via de Bitcare app ouders op de hoogte blijven stellen door middel van teksten en het sturen van foto's.

Wanneer een kind doorstroomt van de dagopvang naar de buitenschoolse opvang, worden ouders uitgenodigd voor een doorstroomgesprek. In dit gesprek wordt eerst met de pedagogische medewerkster van de dagopvang het overdrachtsboekje besproken en wordt de dagopvangperiode afgesloten. Het is aan ouders en kind of hier ook gebruik van wordt gemaakt. Het overdrachtsboekje kunnen ouders overdragen aan de basisschool en de buitenschoolse opvang.

Mentorschap

Alle kinderen op 't Ketelhuisje hebben een eigen mentor, zowel op de dagopvanggroepen als op de buitenschoolse opvanggroepen. De stamgroepen hebben vaste medewerkers en de kinderen zijn verdeeld onder deze vaste pedagogisch professionals. Jaarlijks worden de mentorlijsten voor het nieuwe schooljaar opnieuw bekeken en mogelijk opnieuw ingedeeld. Ouders kunnen ten alle tijden op Bitcare zien wie de mentor is van hun kind(eren). Door de 'eigen' mentorkinderen is er meer ruimte voor de pedagogisch professional om een paar kinderen echt goed te leren kennen. Invulling geven aan het mentorschap is veel meer dan kind toewijzen aan een beroepskracht omwille van één vast gezicht per kind voor het signaleren van problemen en gesprekken voeren met opvoeders.

Mentoring is een één-op-één interactief proces waarbij de mentor het leren van een kind begeleidt en zich richt op de persoonlijke ontwikkeling. De mentor zet kennis, bekwaamheid en (levens)ervaring in om kinderen te helpen hun ontwikkelingsdoelen te bereiken. Het is voor de pedagogisch professionals niet altijd mogelijk om met ieder kind in de groep een even hechte band op te bouwen. Door de 'eigen' mentorkinderen is er meer ruimte voor ze om een paar kinderen echt goed te leren kennen. Hierdoor kunnen ze beter inspringen op de behoeften van deze kinderen. Door een goede vertrouwensrelatie op te bouwen, zullen kinderen zich emotioneel veilig voelen op 't Ketelhuisje.

De mentor bespreekt ook periodiek de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders. Dit kan op verschillende manieren; de warme overdracht tijdens het brengen en ophalen, via het dagboek van Bitcare waar dagelijks verhaaltjes en foto's in worden gedeeld of via een 10 minuten gesprek op aanvraag.

De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken. In de buitenschoolse opvang is de mentor ook het aanspreekpunt voor het kind. Het plaatsingsgesprek of doorplaatsingsgesprek is het eerste contact moment tussen ouders/kind en pedagogisch professional (mentor). Tijdens dit gesprek wordt ouders ook duidelijk wat mentorschap inhoudt.

Bijzonderheden in de ontwikkeling

Als de mentor over de ontwikkeling van uw kind behoefte heeft aan overleg met andere deskundigen, zal zij dit ook eerst met u als ouders bespreken en hier toestemming voor vragen. Hierbij denken wij onder andere aan overleg met JGZ, fysiotherapeut, pedagoog en andere passende instanties. In de meeste gemeenten kan voor zorgkinderen een beroep gedaan worden op een sociaal wijkteam of jeugdconsulenten en andere professionals (b.v. consultatiebureau, CJG, logopedisten). Zorg en signalen worden op gepaste wijze gedeeld en besproken. Na collegiale consultatie, interne observatie, overleg met management en overleg met ouders kan externe expertise worden ingeschakeld. Deze ketenpartners komen, met instemming van ouders, observeren en adviseren bij kinderen met een mogelijke zorgvraag. Indien de situatie externe hulp vereist, zullen wij ouders doorverwijzen naar een van bovenstaande instanties passend bij de situatie, die hen verder kan begeleiden. Bij de vragen van de pedagogisch professional over de ontwikkeling, het gedrag of het welbevinden van een kind wordt gehandeld volgens onze zorgstructuur.

Overige contactmomenten

Andere momenten van contact zijn de ouderavond en de open dag. Beide vinden in principe eenmaal per jaar plaats. Tijdens de ouderavond wordt door de 't Ketelhuisje verantwoording afgelegd over het algemeen beleid; elke ouder kan hierin zijn of haar stem laten horen. Op de open dag laten de kinderen zien wat ze zoal doen, kunnen en hebben gemaakt. Daarnaast bestaan er groepsactiviteiten waarvoor ook ouders uitgenodigd worden. Hierbij valt te denken aan een jubileum, Sinterklaas, de Kerstviering of de afsluiting van het jaar.

Openingstijden en extra dagdelen

't Ketelhuisje is dagelijks op werkdagen geopend van 7.30 uur tot 18.30 uur. Verlengde opvang is op aanvraag mogelijk in de ochtend van 07.00 – 07.30 uur en in de avond van 18.30 – 19.00 uur.

Een keer extra dag kinderopvang, bovenop de reeds gereserveerde dagen, is mogelijk op aanvraag. Dit kunnen ouder(s)/verzorger(s) aanvragen via de ouder Bitcare app, via de mail of telefonisch.

Meer informatie over onze tarieven vindt je in onze jaarlijkse tarievenkrant op onze website www.hetketelhuisje.nl onder het kopje 'tarieven'.

Ouderbetrokkenheid

Wij kennen zowel een Ouderraad als een Oudercommissie. Als ouder kunt u, indien gewenst, lid worden van de Hamelraad en / of van de Oudercommissie.

a. Ouderraad

De ouderraad bestaat uit ouders en heeft een aantal voordelen voor zowel de ouder als voor 't Ketelhuisje:

- Het stimuleert de betrokkenheid van ouders bij 't Ketelhuisje
- Een actieve bijdrage van ouders geeft een goed beeld van de opvang van uw kind
- Het verbetert het contact tussen ouders en pedagogisch professional
- Het geeft de mogelijkheid om meer leuke activiteiten te ondernemen met de kinderen

Voorbeelden van activiteiten van de ouderraad:

- de organisatie van bijzondere kinderactiviteiten zoals Sinterklaas, afsluiting van het jaar, een uitstapje
- de organisatie van thema- of discussieavonden voor ouders en / of andere betrokkenen

b. Oudercommissie

Zowel u als ouders als wij van 't Ketelhuisje vinden het belangrijk dat ouders kunnen adviseren bij belangrijke onderwerpen betreffende de opvang van hun kind(eren). De Wk (artikel 58, 59, 60) stelt iedere aanbieder van Kinderopvang verplicht tot de oprichting van een Oudercommissie. De Oudercommissie is een advies- en overlegorgaan, bestaande uit ouders van kinderen die op de locatie zijn geplaatst. Via de Oudercommissie kunnen ouders invloed uitoefenen op zaken die een rechtstreeks verband hebben met (beleid omtrent) de opvang van hun kinderen op 't Ketelhuisje en met betrekking tot de regeling betreffende klachtenbehandeling. De Oudercommissie adviseert gevraagd of ongevraagd over zaken als kwaliteit, voedingsaangelegenheden, openingstijden, prijswijzigingen, risico-inventarisatie en klachtenregeling. Van de gevraagde adviezen mag door 't Ketelhuisje alleen afgeweken worden wanneer binnen 4 weken schriftelijk en gemotiveerd aangegeven kan worden dat het belang van de kinderopvang zich tegen het advies verzet.

De Oudercommissie bestaat uit leden die uitsluitend gekozen worden door en uit de ouders, maximaal 1 ouder per huishouden. De Oudercommissie bestaat uit minimaal 2 personen en maximaal 4 personen, waarbij een zo evenredig mogelijke vertegenwoordiging van beide stamgroepen wordt nagestreefd. Dit zodat vanuit elke groep een zinnige en realistische bijdrage vanuit de dagelijkse praktijk kan worden geleverd en neutraliteit en betrokkenheid van ouders bij 't Ketelhuisje gestimuleerd wordt. Personeel van 't Ketelhuisje is uitgesloten van lidmaatschap.

Het reglement voor de Oudercommissie wordt vastgesteld door 't Ketelhuisje. Wijziging van het reglement heeft instemming van de Oudercommissie. Wij zijn bij het opstellen van het reglement uitgegaan van het 'Modelreglement van de oudercommissie van een kindercentrum', opgesteld door de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOinK) en de brancheorganisaties. In het reglement worden zaken als het ledenaantal, de manier waarop leden worden gekozen, de zittingsduur en het adviesrecht geregeld. De Oudercommissie bepaalt zelf haar werkwijze en legt deze schriftelijk vast in het huishoudelijk reglement. De houder heeft de verplichting de Oudercommissie te faciliteren. Oudercommissie locatie 't Ketelhuisje per mail te bereiken.

Babybeleid

't Ketelhuisje wil een onmisbare schakel vormen in de opvoeding en ontwikkeling van de kinderen die aan onze zorg worden toevertrouwd. We willen daarvoor oprecht betrokken zijn bij alles wat die kinderen omringt en het de kans geven om op basis van eigen initiatief en sociale veiligheid de wereld te verkennen en zich eigen te maken.

De baby komt voor het eerst structureel in een nieuwe omgeving met nieuwe mensen die voor hem zorgen, met andere kinderen en met heel veel nieuwe omgevingsprikkelers. Dat kan voor onrust zorgen. Een goede samenwerking met ouder(s) is van groot belang. Een ouder die zich welkom voelt, betrokken en vertrouwen heeft in de pedagogisch professionals, brengt

haar baby met een gerust hart naar 't Ketelhuisje. Het opbouwen van deze samenwerking vraagt goede communicatie en een open, uitnodigende houding.

Op 't Ketelhuisje vinden wij het belangrijk dat de baby's opgroeien in de rustige- en huiselijke leeromgeving. De baby's worden veel vastgehouden, op schoot gevoed (wij hebben bewust geen wipstoeltjes), in de draagdoek gedragen, gerustgesteld wanneer ze huilen, krijgen bewegingsvrijheid om te spelen en groeien, gaan op verzoek naar bed of rusten in de leanderwieg en worden gevoed wanneer ze honger hebben. Dit in goed overleg met de wensen en behoeften van ouder(s) dat wordt besproken tijdens het thuis gesprek.

Plaatsingsgesprek

Voor dat de baby komt wennen vindt er een plaatsingsgesprek plaats, dit gesprek heeft als doel het kennismaken met de pedagogisch professional. Als mentor wordt zij het eerste aanspreekpunt voor ouder(s) en het vertrouwde gezicht voor de baby. Tijdens het plaatsingsgesprek leert de pedagogisch professional de baby en de ouder(s) beter kennen.

Kwaliteitsimpuls 'Werken met baby's'

Alle medewerkers die werken op de babygroep volgen de training 'Werken met baby's' van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI). Deze training wordt intern gegeven in 8 bijeenkomsten door onze directrice. Zij heeft in september 2018 de train de trainer cursus gevolgd en het certificaat behaald. Vanaf 2025 zullen alle professionals die met baby's werken, geschoold zijn.

BOinK

BOinK staat voor Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang. BOinK is een vereniging van ouders die zich sterk maakt voor de belangen van ouders die gebruik maken van kinderopvang. BOinK is actief op het gebied van ouderparticipatie en organiseert, naast het geven van informatie, advies en ondersteuning, ook lezingen, trainingen en congressen aan leden. Ouders of oudercommissies kunnen lid of donateur worden van BOinK. Meer informatie over BOinK is op te vragen bij 't Ketelhuisje of via de website www.boink.info.

Klachtenregeling

Heb je een klacht, verbeterpunt of een tip?

Zoals je van ons mag verwachten doen wij onze uiterste best om de opvang van uw kind zo goed mogelijk te laten verlopen. Maar natuurlijk kan het voorkomen dat je soms eens wat minder tevreden bent. Dan zullen wij er alles aan doen om uw probleem zo snel mogelijk op te lossen. Wij willen lering trekken uit, veelal onbedoeld, gemaakte fouten en hebben graag tevreden klanten. Maar dan moeten wij hiervan wel op de hoogte gebracht worden. Ben je ergens niet tevreden over, bespreek dit dan eerst met de direct betrokkene. Leidt dit niet tot een oplossing, neem dan contact op met de assistent leidinggevende van de locatie. Klachten en bezwaren worden door 't Ketelhuisje altijd positief benaderd: een klacht wordt beschouwd als een gratis advies. Als we er samen niet uitkomen ontstaat een geschil dat vatbaar is voor de geschillenregeling. Daarom zijn we aangesloten bij de geschillencommissie. Over de procedure die daarbij hoort lees je meer in onze [algemene voorwaarden \(art 20\)](#). Op onze website onder het kopje 'beleid' lees je ook onze geschillencommissie brief van het laatste jaar.

Meer informatie over onze klachtenregeling kun je lezen in onze [klachtenregeling](#). Deze kun je ook vinden op onze website onder het kopje 'beleid'.

Vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon is er voor ouders én medewerkers die meldingen of klachten hebben over ongewenst gedrag zoals: agressie en geweld, seksuele intimidatie/ongewenste intimiteiten en pesten. De vertrouwenspersoon is in de basis een luisterend oor. Iemand bij wie een ouder of een medewerker in een veilige omgeving zijn verhaal kwijt kan. Een vertrouwenspersoon lost de problemen niet op, maar biedt handvatten voor een mogelijke oplossing. 't Ketelhuisje Kinderopvang beschikt over een vertrouwenspersoon.

Taken vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon heeft duidelijk omschreven taken. Tevens hebben we hieronder beschreven wat juist niet tot het takenpakket van de vertrouwenspersoon behoort. De vertrouwenspersoon heeft drie duidelijk omschreven taken te weten:

Eerste taak:

Opvang en begeleiding van (pedagogisch) professionals die last hebben van pesten, seksuele intimidatie, grensoverschrijdend gedrag of agressie. De belangrijkste rol van vertrouwenspersoon is opvang en begeleiding van medewerkers die last hebben van pesten (seksuele) intimidatie, grensoverschrijdend gedrag of agressie en met hem zoeken naar de meest optimale oplossing van de gerezen conflicten. Als het even kan zoekt de vertrouwenspersoon naar een

informele oplossing, dat wil zeggen een oplossing die bevredigend is voor klager in die zin dat hij weer 'normaal' zijn werk kan doen, zonder verder te worden lastig gevallen.

De vertrouwenspersoon staat in dat proces naast de klager. Dat wil zeggen dat hij de klager ondersteunt door -samen met de klager- te zoeken naar die informele oplossing. Soms heeft een klager er genoeg aan door de vertrouwenspersoon te worden bevestigd in het feit dat het legitiem is om last te ervaren van bepaalde bejegeningen. Waardoor een klager zelf maatregelen 'durft' nemen. Andere keren zal een vertrouwenspersoon bewerkstelligen dat een leidinggevende intervenueert in een conflict vanwege ongewenste omgangsvormen, of dat de medewerker P&O of iemand vanuit het MT dat doet. Andere keren zal naar een mediator worden verwezen. Het kan echter ook voorkomen dat 'zwaardere' ondersteuning noodzakelijk is, bijvoorbeeld juridisch advies of ondersteuning, of psychotherapeutische hulp. In voorkomende gevallen zal de vertrouwenspersoon naar deze echelons verwijzen. Het kan ook voorkomen dat de vertrouwenspersoon samen met de klager tot de slotsom komt, dat een informeel traject voor het ervaren probleem niet toereikend is. In dat geval zal de vertrouwenspersoon de klager verwijzen naar en ondersteunen bij de gang naar de Landelijke Geschillencommissie en -bij strafbare feiten- voor aangifte bij de politie.

Tweede taak:

Het voorlichten/informeren van de medewerkers over zijn werkwijze. Een taak van de vertrouwenspersoon die samenhangt met de opvang en begeleiding is het voorlichten/informeren van de medewerkers over zijn werkwijze en hoe de medewerkers hem kunnen benaderen. In het informatiepakket voor nieuwe werknemers stellen zij zich even kort op papier voor en laat zij weten hoe zij te bereiken zijn. De vertrouwenspersoon heeft zo mogelijk ook persoonlijk contact. Tevens presenteert de vertrouwenspersoon zich jaarlijks in de medewerkers nieuwsbrief. Want veel medewerkers 'zien' de vertrouwenspersoon pas als zij hem nodig hebben!

Derde taak:

Gevraagd en ongevraagd adviseren van het management over knelpunten in het beleid. De vertrouwenspersoon heeft naast opvang en begeleiding van klagers nog een andere rol: Gevraagd en ongevraagd adviseren van het management over knelpunten in het beleid. De vertrouwenspersoon zal dat ten minste jaarlijks doen op basis van het jaarverslag waarin hij de behandelde zaken analyseert. In voorkomende gevallen zal de vertrouwenspersoon dat eerder te doen. Als de vertrouwenspersoon bijvoorbeeld duidelijk heeft dat bejegeningproblemen op een bepaalde locatie/groep de kop op blijven steken ligt het niet voor de hand te wachten tot het einde van het jaar alvorens de leidinggevende daarvan (geanonimiseerd) op de hoogte te brengen!

Wat de taken van de vertrouwenspersoon NIET zijn:

De vertrouwenspersoon vervangt niet de bedrijfsmaatschappelijk werker/bedrijfsarts. de vertrouwenspersoon is niet de persoon die een beklagde ondersteunt, is niet de mediator, participeert niet in de Geschillencommissie en is niet verantwoordelijk voor de bekendmaking van het gehele beleid tegen (seksuele) intimidatie, grensoverschrijdend gedrag, ongewenste omgangsvormen, pesten en/of agressie. En bij de vertrouwenspersoon horen niet de problemen rond algemene integriteitkwesies thuis, of 'gewone' arbeidsconflicten of reorganisatieproblemen.

3. Overige zaken

Het pedagogisch beleids-/werkplan dient ter oriëntatie voor ouders om een goede keuze te kunnen maken voor verantwoorde kinderopvang. De beschreven informatie is met name gericht op de praktische invulling van de kinderopvang die op 't Ketelhuisje geboden wordt en in het pedagogisch werkplan weer te vinden is.

Op 1 januari 2005 is de [Wet kinderopvang](#) (Wk) in werking getreden. De wet stelt voorwaarden aan de kinderopvang en de kwaliteit van de kinderopvang. Doelstelling van de wet is onder andere meer uniformiteit in de regelgeving, verbetering van de kwaliteit en recht op een inkomensafhankelijke Kinderopvangtoeslag voor alle werkende/studerende ouders die van kinderopvang gebruik maken.

De Wk regelt de kwaliteit slechts in algemene termen. Meer gedetailleerde voorwaarden en uitvoeringsregels voor kwaliteit zijn middels brancheafspraken door betrokken partijen vastgelegd in een convenant: 'Verantwoorde kinderopvang: verdere stappen naar de toekomst'. Het gaat hierbij om 3 partijen: Maatschappelijk Ondernemers Groep (MOgroep), de Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang en de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOinK). De afspraken zijn basiseisen voor kwaliteit en zijn door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) overgenomen in de [Beleidsregels kwaliteit kinderopvang](#). Deze beleidsregels geven een invulling aan de algemene, globale kwaliteitsnormen uit de Wk. Tevens vormen de beleidsregels het uitgangspunt voor het toezicht op de kinderopvang door het college van burgemeester en wethouders, uitgevoerd door de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD).

Naast de wettelijke beleidsregels zijn er door betrokken partijen (MOgroep, de Branchevereniging Ondernemers in de kinderopvang, de Consumentenbond en BOinK) aanvullende leveringsafspraken gemaakt. Deze afspraken zijn vastgelegd in de [Algemene Voorwaarden](#), welke gelden voor dagopvang en buitenschoolse opvang.

Uitgangspunt van de Algemene Voorwaarden is dat kinderopvang algemeen toegankelijk is en dat goede voorwaarden een kwalitatief verantwoorde kinderopvang kunnen waarborgen.

De Algemene Voorwaarden beogen de wederzijdse rechten en plichten van consument en ondernemer evenwichtig te verdelen. Voor de consument betekent dit meer duidelijkheid en rechtszekerheid, voor de ondernemer een gelijke rechtsbasis.

Klachtenovereenkomst

't Ketelhuisje heeft een [Klachtenprocedure](#). Hierin staat beschreven hoe te handelen wanneer u een klacht wilt indienen en hoe 't Ketelhuisje omgaat met klachtenbehandeling. Op onze website www.hetkoetshuisje.nl staat jaarlijks de klachtenregeling onder het kopje 'beleid'.

Kwaliteit en toezicht door GGD

De wet stelt landelijke kwaliteitseisen aan kinderopvang. Het gaat hierbij met name om eisen aan veiligheid en gezondheid. Deze hebben een uitwerking hebben op tal van zaken als inrichting, pedagogisch beleidsplan, hygiëne en opleidingseisen van de pedagogisch professional. De GGD heeft als taak om te inspecteren of de kinderopvang aan de basiskwaliteiten voldoet. Hiertoe is op basis van de eerder genoemde 'Beleidsregels kwaliteit kinderopvang' een toetsingskader opgesteld: het [Toetsingskader voor dagopvang](#). Hierin is vastgelegd naar welke kwaliteitsaspecten de toezichthouder kijkt en hoe hij tot een oordeel komt. Toezicht kan plaatsvinden middels verschillende vormen van onderzoek: onderzoek na melding, periodiek onderzoek, incidenteel onderzoek en nader onderzoek. Aan de hand van dit toetsingskader komt de GGD tot een oordeel over de mate waarin 't Ketelhuisje aan de basiseisen voor kwaliteit voldoet. Dit oordeel, vastgelegd in het GGD inspectierapport, is openbaar voor ouders en personeel.

De Wk regelt de kwaliteit in algemene termen. 't Ketelhuisje zet zich in om een goede kwaliteit van kinderopvang te bieden en om, samen met ouders, het niveau van kwaliteit op een zo hoog mogelijk peil te brengen en te behouden.

Professionals op 't Ketelhuisje

De [Beroepscode voor pedagogisch professionals in de kinderopvang](#) is opgesteld door de ABVAKABO FNV en wordt aanbevolen aan iedereen die in de kinderopvang werkzaam is. De code legt de waarden, normen en gedragsregels vast die van belang zijn voor een goede beroepsuitoefening en vormt zo een leidraad voor het handelen en het gedrag van de pedagogisch professionals die werkzaam zijn in de kinderopvang. In de collectieve arbeidsovereenkomst, staat omschreven welke afspraken zijn gemaakt tussen werkgevers en werknemers, werkzaam in de branche Kinderopvang.

Plaatsingsprocedure

Wanneer ouder(s) of verzorger(s) de keuze hebben (heeft) laten vallen op 't Ketelhuisje als aanbieder van kinderopvang voor hun kind(eren), maakt de [Plaatsingsprocedure](#) duidelijk hoe hun kind op 't Ketelhuisje terecht komt. De verschillende [Inschrijfformulieren](#) vormen een bijlage hiervan. Uiteindelijk zal een [Plaatsingsovereenkomst](#) tussen ouder(s)/verzorger(s) en 't Ketelhuisje worden opgesteld. Dit is een contract met wederzijdse rechten en plichten, aangevuld met individuele

afspraken over uw kind(eren). Een aparte tarievenkrant, is beschikbaar voor alle aan financiën gerelateerde zaken: de prijs van de kinderopvang, aanvullende diensten op 't Ketelhuisje en de kinderopvangtoeslag.

Beleid veiligheid en gezondheid

't Ketelhuisje voert een verantwoord veiligheids- en gezondheidsbeleid. In dit beleid zijn de risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid beschreven. De locatie is zelf verantwoordelijk voor het bieden en monitoren van een veilige en gezonde omgeving. De risico-inventarisatie biedt inzicht in alle risico's die zich kunnen voordoen en geeft aan welke maatregelen de risico's kunnen beperken. Niet de technische normen en eisen staan hierbij centraal, maar het gedrag van kinderen in en om de locatie.

Doelstelling is risico's zoveel mogelijk te beperken en planmatig te werken aan structurele oplossingen in het geval van gesignaleerde problemen. Dit staat allemaal beschreven in ons 'Beleid Veiligheid en Gezondheid'. Dit is een actueel document; een evaluatie zal daartoe jaarlijks worden uitgevoerd. Het beleid is te vinden op onze website.

Meldcode kindermishandeling

't Ketelhuisje beschikt over een [Meldcode Kindermishandeling](#). In deze meldcode is de procedure vastgelegd die gevolgd wordt in het geval van een (vermoeden) van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. Dit vermoeden kan betrekking op zowel de thuissituatie als op de situatie op 't Ketelhuisje. De meldcode op 't Ketelhuisje is overgenomen van het op landelijk niveau ontwikkelde model meldcode kindermishandeling.

Privacy

Op 't Ketelhuisje wordt conform de Wet op de Privacy omgegaan met persoonlijke gegevens van u en van uw kind(eren). In het [Privacyprotocol](#) kunt u lezen welke regelingen hieromtrent zijn vastgelegd. Per 25 mei 2018 is er een nieuwe wet van start namelijk: de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Daarbij vragen wij ouder(s)/verzorger(s) toestemming om persoonlijke gegevens te delen en verwerken middels een formulier.

Folder van 't Ketelhuisje

In het informatieboekje (onze tarievenkrant genoemd) [Kinderopvang 't Ketelhuisje](#) staat kort en bondig beschreven hoe de kinderopvang op 't Ketelhuisje eruit ziet, wat de tarieven zijn en algemene informatie.

Huisregels 't Ketelhuisje

De [Huisregels](#) zijn toegespitst op de dagelijkse gang van praktische zaken op 't Ketelhuisje. Het gaat hierbij om algemene regels als parkeren, rookverbod en bereikbaarheid.

Alle genoemde [producten](#) kunt u inzien of opvragen bij 't Ketelhuisje of op de internetsite www.hetkoetshuisje.nl. Evaluatie van de eigen producten vindt, afhankelijk van het product, met bepaalde regelmaat plaats, al dan niet in samenwerking met de oudercommissie. Op basis van de evaluatie zal bijstelling al dan niet plaatsvinden.

Tot Slot

Dit pedagogische beleidsplan geeft een indruk van het beleid op 't Ketelhuisje; de basis voor de alledaagse werkelijkheid op 't Ketelhuisje. Echter het is en blijft een papieren document; een beleid in theorie. En ook al komt dit grotendeels overeen met de praktijk, toch zal diezelfde praktijk weer een andere indruk geven. Immers: pas dan ziet u het gebouw, de ruimte, de inrichting én, daar waar het op 't Ketelhuisje allemaal om draait: de kinderen. En pas dan kunt u een reële indruk krijgen van de ruimte waarin de kinderen vertoeven, wat de kinderen daarin doen en hoe de pedagogisch professionals daarmee omgaan.

Het doel van dit pedagogisch beleidsplan is het bieden van inzicht en transparantie in het beleid om hiermee ouders van dienst te zijn bij de zoektocht naar en de keuze voor verantwoorde kinderopvang. Echter ook na het lezen hiervan leven er mogelijk nog vragen, opmerkingen, onduidelijkheden of andere persoonlijke kwesties; wij hopen dat u deze zaken bespreekbaar maakt en aan ons voorlegt.

Daarom zien wij graag ouders en andere belangstellenden over de vloer: voor een kijkje, voor een vrijblijvend gesprek of voor het maken van concrete afspraken. Dit kan tijdens een open dag, maar natuurlijk ook door even binnen te lopen, door een telefoontje of een emailbericht.

Literatuuropgave

Voor de totstandkoming van dit pedagogisch beleidsplan is, naast de specifieke branche-informatie van de brancheorganisaties en de overheid, de volgende literatuur geraadpleegd:

- Boormans, G., van den Brink, A., van Dam, A., van Eeden, E. (2005) *Mijn kind op de crèche of peuterspeelzaal*. Utrecht: Thieme/Meulenhoff
- Janssen-Vos, Frea (1994) *Basisontwikkeling. Kleuters in de Basisschool*. Assen: Van Gorcum
- Mietzel, G., Oudkerk Pool, Th. (1992) *Wegwijs in de ontwikkelingspsychologie*. Zutphen: Thieme
- Nationale Speelraad (2003) *Uitdaging en veiligheid. Dilemma's bij het spelen*. Utrecht: Natonale Speelraad 1968-2003
- Rispens, J., Goudena, P.P. & Groenendaal J.J.M. (red.) (1994) *Preventie van psychosociale problemen bij kinderen en jeugdigen*. Houten / Zaventhem: Bohn Stafleu Van Loghum
- Stroufe, L.A., Cooper, R.G., De Hart, G.B. (1996) *Child Development. Its Nature and Course*. USA: McGraw-Hill, Inc.
- Westcott, Patsy (2000) *Gezonde voeding voor baby's & peuters*. Utrecht: Het Spectrum B.V.
- Betsy van de Grift (2010) *Kinderkoppie* Amsterdam: SWP Uitgeverij B.V.
- Betsy van de Grift (2011) *Hoera! Het is een jongen/meisje, opvoedstrategieën voor thuis en in de kinderopvang*. Amsterdam: Reed Business.
- Betsy van de Grift (2015) *Peuteren en kleuters, de breintheorie over het leren van het jonge kind*. Amsterdam: Uitgeverij SWP Amsterdam.
- Betsy van de Grift (2016) *Jongensbrein / meisjesbrein, over genderverschillen en strategieën voor onderwijs en kinderopvang*. Amsterdam: Uitgeverij SWP Amsterdam.

Kinderopvang 't Ketelhuisje
Thermionpark 30
6663 MM Lent
06 - 42608620
info@hetketelhuisje.nl
www.hetketelhuisje.nl